

Ishaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1-, lanskoletne 2-; mesečna naročnina Din 20-, za tujino 30-. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračam. Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava
Ljubljana, Gradišče 10, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60.
V Celju: Slomškov trg 4.
Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 218

Ljubljana, nedelja, dne 20. septembra 1931

Leto II.

Zakon o društvih, zbiorih in sestankih

Dovoljena so vsa društva, ki niso nasprotna državi, socijalnemu redu in javni morali - Prepoved društev za telesno vzgojo na plemenski, verski in pokrajinski podlagi - Določbe o ustanavljanju političnih društev in strank - Odlok o dovolitvi politične stranke se objavi v »Službenih novinah« - Zakon je stopil včeraj v veljavo

Beograd, 19. septembra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra notranjih zadev in predsednika ministrskega sveta ter na podlagi čl. 117 ustave kraljevine Jugoslavije predpisal in proglasil zakon o društvih, zbiorih in sestankih.

I. POGlavJE.

O ustanavljanju društev

Čl. 1. Državlani imajo pravico, družiti se v mejah tega zakona.

Čl. 2. Kadar se namerava ustanoviti društvo po odredbah tega zakona, mora ustanovitelj predložiti prijavo pristojni občinski upravni oblasti II. stopnje preko pristojne občinske upravne oblasti I. stopnje in ji priložiti v petih enakih izvodih društvena pravila, ki jih morajo podpisati najmanj trije ustanovitelji.

2. Upravna prvostopna oblast bo takoj na zahtevo pismeno potrdila, kdaj je prijavo sprejela.

Čl. 3. V pravilih društva se mora ugotoviti 1. ime, sedež in področje društva, 2. naloga društva in sredstva, s katerimi jo doseže, 3. ustroj uprave in način, kako se izdajajo s polno veljavo sklepi društva, 4. odredbe o vstopu v društvo in pristopanju, 5. pravice in dolžnosti članov, 6. zastopstvo društva, 7. znaki društva, pečat, obleka in slično, 8. namen imovine društva za primer, da društvo prestane.

II. Ime društva ne more biti v nasprotju z nalogo društva in se mora razlikovati od naziva javnih oblasti in ustanov in imen drugih društev v istem kraju.

Čl. 4. 1. Obča upravna oblast II. stopnje bo prepovedala ustanovitev društva, če je po svojem imenu, namenu ali ureditvi nasprotno državi, državnemu ali družabnemu redu ali javni morali, ali je kot društvo za telesno vzgojo postavljen na versko, plemensko ali regionalno podlago.

2. Prepoved se bo izdala pismeno najdalje v roku 6 tednov od dneva, ko je bila predana prijavi.

3. Če se prepoved ne izda v roku, predvidenem v tem zakonu, stoji društvo v življenju.

4. Obča upravna oblast II. stopnje lahko tudi pred potekom roka izjavi, da ni povoda za prepoved. V tem primeru stoji društvo od tega dne v življenju.

Čl. 5. Proti prepovedi društva je dovoljena pritožba po zakonu o občem upravnem postopku.

Čl. 6. Uprava društva bo sporočila obči upravni oblasti I. stopnje pismeno izvoljene člane z navedbo njihovega poklica in kraja, kjer bivajo. O članih društva se bo vodil točen spisek, ki se bo v prepisu poslal omenjeni oblasti, kadar to ona zahteva, odnosno se ji na zahtevo dopusti, da si te spiske ogleda.

Določbe o društvenih zbioranjih

Člen 7. 1. Na skupščino društva lahko pridejo samo člani in imensko povabljeni gostje.

2. Vsako skupščino mora uprava pismeno prijaviti obči upravni oblasti I. stopnje 48 ur pred skupščino in označiti kraj in čas skupščine ter dnevni red.

3. Oblast lahko prepove skupščino, če zve, da je proti odredbam pravil ali zakona, odnosno lahko stavi z dnevnega reda, kar je nasprotno pravilom ali zakonom.

4. Zoper sklep oblasti po prejšnjem odstavku je dovoljena pritožba po zakonu o splošnem upravnem postopku.

5. Za sestanke v svrhu prosvetljevanja in zabave veljajo splošni policijski predpisi.

Člen 8. Obča upravna oblast I. stopnje sme na vsako skupščino društva poslati svojega zastopnika, ki je dolžan preprečiti nezakonitosti, nepravilnosti in nered, po potrebi pa tudi razpustiti skupščino. Če zastopnik oblasti ni navzoč, sme pod istimi pogoji neposredno odrediti razpust skupščine.

Člen 9. Na zahtevo obče upravne oblasti I. stopnje mora uprava društva dovoliti, da si oblast ogleda zapisnik seje in skupščine.

Člen 10. 1. Obča upravna oblast I. stopnje sme razveljaviti sklepe društva, nasprotne pravilom in zakonom.

2. Zoper sklep oblasti je dovoljena pritožba po občem upravnem postopku, toda pritožba ne odgodi izvršitve odloka oblasti.

Člen 11. 1. Društva, ki bi prekoračila svoj statutarni delokrog, ali ga ne bi več mogla vršiti, ali bi ravnala zoper državni in družabni red ali javno moralo, sme upravna oblast II. stopnje razpustiti.

2. Zoper odloke oblasti je dovoljena pritož-

ba po občem upravnem postopku, vendar pritožba ne odgodi izvršitve odloka oblasti.

Ustanavljanje političnih udruženj

Člen 12. 1. Ustanovitev političnih udruženj (političnih društev, političnih strank), ki ne morejo imeti verskega, plemenskega ali pokrajinskega značaja ali naloge, ki bi bila nasprotna narodnemu edinstvu in celini države, ali državnemu ali družabnemu redu, je vezana na posebno dovoljenje ministrstva notranjih zadev, ki odloča, katero društvo se ima smatrati za politično.

2. Za politična društva, ki niso politične stranke, velja dovoljenje za ustanovitev obenem za dovoljenje za obstojanje in delovanje društva.

Člen 13. 1. Kadar se namerava ustanoviti politična stranka, so ustanovitelji, njih najmanj 10, dolžni, da pošljejo program in pravila stranke in svojo podpisano prijavo ministrstvu notranjih zadev. Podpisniki prijave (ustanovitelji) morajo označiti svoje krstno in rodbinsko ime in na prijavi navesti svoj poklic in kraj, v katerem bivajo.

2. Odlok, s katerim se dovoli ustanovitev politične stranke, se razglasi v »Službenih novinah«.

3. Podpisniki prijave (ustanovitelji) lahko takoj, ko so sprejeli odlok, začno z vpisovanjem članov in ustanovitvijo odborov (organizacij) politične stranke.

Člen 14. Organizacija politične stranke se mora tako izvesti, da morejo imeti v vsakem srezu države odbor (organizacijo) z najmanj 60 člani. Za pristop v članstvo stranke in članstvo v odborih (organizacijah) je potrebna svobodna dana pismena izjava. To izjavo morajo pismeni državljani svojo podpisati, nepismene pa mora po pristanku v prisotnosti dveh pismenih svdkov drugi podpisati, ki bo to z lastnoročnim podpisom na isti prijavi potrdil.

Člen 15. Po končani organizaciji politične stranke pošljejo ustanovitelji ministru za notranje zadeve dokaz, da je stranka v vsej državi organizirana na tukaj omenjeni način.

Nato bo ministrstvo notranjih zadev v roku 2 mesecev izdalo končni odlok, ali dovoli obstoj politične stranke in nje delovanje, ali ne.

Dovoljenje bo objavljeno v »Službenih novinah«.

O razpustu političnih udruženj in strank

Čl. 16. Vvseh primerih, kadar se doseže, da se politična društva (politična udruženja, politične stranke) ne ravnajo v svojem delovanju po predpisih tega zakona, odnosno kadar se dožene opušanje predpisanih izjav, prijav in dokazov ali izdajanje lažnivih, netočnih ali nepopolnih prijav, izjav ali dokazov, se morajo politična društva razpustiti z odlokom notranjega ministrstva.

Čl. 17. Inozemci in mladoletniki kakor tudi oni, ki so izgubili državljanske pravice na zakoniti način, ne morejo biti, dokler si ne pridobije nazaj teh pravic, člani nikakih političnih društev.

Čl. 18. Kadar se katerokoli društvo iz lastnega nagiba razide, mora uprava to takoj javiti upravni oblasti I. stopnje.

Čl. 19. V vsakem primeru do prenehanja društva bo obča upravna oblast I. stopnje pazila na to, da se imovina društva uporabi po odredbah pravil odnosno zakonov.

Čl. 20. Pod odredbe tega poglavja ne spadajo:

1. Verske zajednice sprejetih in priznanih veroizpovedi in njihova verska društva, ustanovljena po zakonu.

2. Društva in udruženja trgovskega in gospodarskega značaja, ustanovljena po odredbah zakonov, ki za njih veljajo.

3. Javnopravna društva in zajednice, ki so osnovane po posebnih zakonih.

II. POGlavJE.

O zbiorih in sestankih

Čl. 21. Državlani imajo pravico do zbiorov ali sestankov v mejah tega zakona.

Čl. 22. Zbori so javni sestanki pod vedrim nebom, bodisi na nekem drugem javnem kraju. Sestanki pa so pomenki osebno povabljenih ljudi v zaprtih prostorih.

Čl. 23. Kdor hoče sklicati zbor (shod) ali sestanek, mora to prijaviti obči upravni oblasti I. stopnje, ki je pristojna v kraju, kjer se

bo zbor ali sestanek vršil, in sicer najmanj 48 ur pred dnevom shoda ali sestanka.

V prijavi, ki jo mora podpisati vsaj eden sklicatelj z označbo svojega poklica in bivališča, je treba navesti kraj, čas in dan tega zbora ali dogovora.

Oblast bo takoj izdala potrdilo o prijavi, ako ga sklicatelj zahteva.

Čl. 24. Sklicatelji zbiorov ali sestankov so lahko samo osebe, ki uživajo državljanske pravice.

Čl. 25. Obča upravna oblast prve stopnje lahko prepove shod oziroma sestanek, ako smatra, da nasprotuje zakonu, da je nevaren za javni red, za javno zdravje ali za bitne državne interese.

Prepoved je treba sporočiti najdalje 24 ur pred časom napovedanega shoda oziroma sestanka.

Ako se v tem roku ne dostavi prepovedi sklicatelju, se shod oziroma sestanek lahko vrši.

Čl. 26. Za shode pod vedrim nebom je potrebno posebno dovoljenje obče upravne oblasti prve stopnje, ki ga mora izdati v roku, predvidenem v prejšnjem členu.

Ako dovoljenje ni izdano v tem roku, se smatra, da dovoljenje ni bilo izdano.

Čl. 27. Proti prepovedi v členu 25. oziroma proti neizdani dovoljenju v čl. 26. je dovoljena pritožba po zakonu o občem upravnem postopku.

Kako se vršijo shodi in sestanki

Čl. 28. Shod oziroma sestanek vodi eden sklicatelj v primeru, da sklicatelji ne predlagajo posebnega predsedništva. Od trenutka, ko se sestavi predsedništvo, pa odgovarja to predsedništvo za red na shodu oziroma na sestanku. V drugem primeru pa odgovarjajo dotični sklicatelji. Eni in drugi morajo zahtevati pomoč oblasti, čim se na shodu ali sestanku pokažejo znamenja nereda.

Čl. 29. Obča upravna oblast prve stopnje pošlje na vsak shod oziroma sestanek svojega zastopnika, ki je dolžan, da prepreči vsakršno nezakonito delovanje ali nered in ki mora po potrebi razpustiti shod oziroma sestanek.

V primeru, da upravna oblast prve stopnje ne pošlje svojega zastopnika, sme pod istimi pogoji tudi neposredno odrediti razpust shoda oziroma sestanka.

Člen 30. Na shod oziroma na sestanek ne sme nihče priti z orožjem. Izjeme tvorijo organi oblasti.

Določbe glede političnih shodov in sestankov

Člen 31. Za vse shode oziroma sestanke o političnih vprašanjih ali o kakih politični akciji je potrebno predhodno dovoljenje obče upravne oblasti prve stopnje. Sklicatelji morajo predložiti prijavo oblastvom najdalje tri dni pred dnem shoda oziroma sestanka.

Ako oblastvo najdalje do 24. ur pred shodom ali sestankom ne izda dovoljenja, se smatra, da je bil shod oziroma sestanek prepovedan.

Člen 32. Izvzete od določbe člena 31. smejo politične stranke, ki obstojajo in delujejo in ki so dovoljene v smislu določb člena 14. in 15. imeti shode pod vedrim nebom in na drugih javnih krajih oziroma sestanke (predavanja v zaprtih prostorih), brez predhodnega dovoljenja obče upravne oblasti prve stopnje, vendar so sklicatelji dolžni o teh shodih oziroma sestankih (predavanjih) predložiti 24 ur prej pismeno prijavo oblastvom, ki morajo na to o tem izdati pismeno potrdilo. Tudi za ta primer veljajo določbe člena 29. odstavek 2.

Čl. 33. Na shode oziroma sestanke o političnih vprašanjih ali o kakih politični akciji pošlje obča upravna oblast prve stopnje svojega zastopnika, na katerega se morajo sklicatelji oziroma predsedniki takoj obrniti za pomoč, čim opazijo znake nereda. V tem primeru mora zastopnik oblasti odstraniti vsakogar, kdor izživa nered. Če pa nastane taki nered, da se tudi v tem primeru ne bi mogli pomiriti, morajo sklicatelji oziroma predsedniki takoj razglasiti, da je shod razpuščen. V nasprotnem primeru bo to storil zastopnik oblasti.

Čl. 34. Molitnice, šole, sokolski domovi in njihova dvorišča ne smejo biti kraji shodov oziroma sestankov političnih udruženj (političnih društev, političnih strank).

Čl. 35. Pod določbe tega poglavja spadajo: 1. Spremljevalci, cerkveni shodi in sprejodi, 2. javni shodi, društveni sestanki in navadne narodne veselice.

III. POGlavJE.

Splošne in sklepne določbe

Čl. 36. Kdor prekrši pogodbe tega zakona, kakor tudi osebe, ki se ne pokore zapovedi oblasti o odstranitvi ali razpustu, se kaznujejo z zaporom do 30 dni ali z denarno kaznijo do 5000 (pet tisoč) dinarjev, oziroma z obema kaznima, če pa je dejanje težje prirode, po drugem zakonu.

Čl. 37. Kazni po tem zakonu izreka obča upravna oblast prve stopnje.

Proti tem odlokom je dovoljena pritožba na občo upravno oblast II. stopnje v 15 dneh po dostavi obsodbe.

Čl. 38. V mestih, kjer mestni načelniki opravljajo funkcije srezkih načelnikov, opravljajo posle obče upravne oblasti prve stopnje po tem zakonu državne policijske oblasti, kjer teh ni, pa mestni načelniki.

Čl. 39. Okolnost, da je bilo neko kaznivo dejanje storjeno na skupščini udruženja, na shodu ali na sestanku, je treba upoštevati kot okolnost v smislu kazenskega zakona, ki vpliva na to, da je kazen večja, če ni že s samim dejanjem primerno kvalificirana.

Čl. 40. V čl. 7. odstavek 2. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 16. januarja 1929 z izpremembami in dopolnitvami z dne 1. marca 1929 se doda na koncu besedica »ali regionalnih«.

Čl. 41. Minister za notranje zadeve se pooblašča, da s posebnim pravilnikom predpiše podrobnejše določbe o tem zakonu.

Čl. 42. Ta zakon stoji v veljavo z razglasitvijo v »Službenih novinah«. Obenem se ukinitelj vse določbe zakona o udruženjih, društvih, shodih in sestankih in zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi, v kolikor nasprotujejo določbam tega zakona.

Beograd, 19. septembra. I. »Službene novine« so v izredni izdaji objavile zakon o društvih, zbiorih in sestankih, ki je tako stopil v veljavo.

Slovenska ministra v Ljubljani

Ljubljana, 19. septembra. V Ljubljano sta dopotovala danes dopoldne minister za javna dela dr. Albert Kramer in minister brez portfelja Ivan Pucelj.

Število volilcev v Beogradu

Beograd, 19. septembra. I. Po končni sestavi glavnega volilnega imenika v Beogradu so doglali, da bo v prestolnici 39.202 volilcev.

Križa v angleški vladi

London, 19. septembra. Angleški ministrski predsednik MacDonald je sredi odpotoval na svoje posestvo na Škotskem, kjer ostane do ponedeljka. Splošno se smatra, da bo MacDonald na tem odmoru pripravil deklaracijo o stališču vlade v vprašanju novih volitev. To deklaracijo z velikim zanimanjem pričakujejo, ker se negotovost o politični bodočnosti vse bolj in bolj občuti v angleškem gospodarstvu.

Konservativci vodijo veliko propagando za nove volitve. »Daily Telegraph« poroča, da so bile bližnje volitve gotova stvar in da samo odbor liberalcev zavlačuje uradno objavo o roku novih volitev. Po pisanju lista »Daily Telegraph« bo iz sedanjih vlad vsakakor izstopil vodja liberalne stranke Herbert Samuel, ki se odločno bori zoper volitve, na njegovo mesto pa ima priti sir John Simon. Konservativci upajo, da bo MacDonald na čelu velike narodne stranke stopil pred volilce s popolnoma protekcionističnim programom.

»Daily Herald« misli, da bodo nove volitve okoli 15. oktobra. Toda liberalci v vladi in izven nje se z vsemi sredstvi bore proti novim volitvam, češ da bi po njihovem mišljenju volitve popolnoma izžvale krizo funta, ki se je le s hudo muko spet popravil.

Znani gospodarski strokovnjak sir Walter Layton opozarja v članku na nevarnost, ki bi nastopila za Anglijo in ves svet z novimi volitvami kakor tudi z izpremembo angleške trgovinske politike.

Dunajski sadni trg

Dunaj, 19. septembra. d. Semkaj je dospelo 11 vagonov srbskih šumadijskih in bosanskih sliv. Tendence neizpremenjena.

Poljski predlog za moralno razorožitev narodov

Poljski minister Zaleski je izročil včeraj DN obširno spomenico s predlogi za organizacijo kampanje proti vojni — Glavna vsebina spomenice — Razprava o poljedelski krizi v vzhodni Evropi

Varšava, 19. septembra. AA. Poljska telegrafska agencija poroča:

Casopisje komentira spomenico o moralni razorožitvi, ki jo je danes poljski zunanji minister Zaleski izročil tajništvu Društva narodov. Spomenica ima po poročilu listov štiri poglavne zahteve. Za ustvaritev teh načel je potrebno sodelovanje vseh evropskih držav. Vsebinsko te načelne predloge je nastopna:

1. Uveljavitev skupnih pravnih določb kazenskih zakonikov, da se onemogočijo kampanje za vojno;

2. nujna kodifikacija vseh določb o javnih družtvih in ustanovah, tako da se onemogoči vojna propaganda in mržnja med narodi;

3. ureditev mednarodnih odnošajev med listi, tako da se onemogočijo objave lažnih vesti in poročil in da se v inozemskih listih olajšajo objave popravkov in da se ustanovi mednarodno disciplinsko sodišče za časopisje. Obenem je treba ustanoviti v

Zenevi mednarodno agencijo za izmenjavo časopisnih vesti in poročil;

4. izvajanje pacifiističnega duha v srednješolskem pouku in v šolskih predavanjih, kar naj ustvari mednarodno zaupanje in omogoči odločno borbo proti bojvniškimi organizacijam.

Spomenica opozarja naposled na to, da po mnenju poljske vlade moralna razorožitev ne bo imela nobenega rezultata, če bo samo v navadnih frazah. Zato navaja spomenica konkretne in praktične predloge.

Pariz, 19. septembra. AA. Havas poroča iz Zeneve: V drugem odboru skupščine Društva narodov se je nadaljevala razprava o gospodarskih vprašanjih.

Poljski delegat Kargovski je govoril v imenu poljedelskih držav srednje in vzhodne Evrope. Utemeljeval je preferenčne tarife, ki so jih sklenile te države. Te carine so te države uvedle samo kot izjemo, da z njimi premoste trenutne težkoče.

Belgijski delegat Van Langenhove je želel, naj bi se ne porušile varnostne in olajševalne določbe mednarodnega trgovinskega prometa.

Kanadski delegat Riedel je govoril o tem, da so izvenevropske države prav nezadovoljne s stremiljenji, ki so se pojavila na gospodarskem področju v zvezi z evropsko unijo. Prekomorske države so zlasti odločno proti preferenčnim tarifam.

Grški delegat Mihalakopulus je bil mnenja, da je pesimizen nekih govornikov pretiran in da nasprotja vendarle niso tako velika, da bi bila nepremostljiva.

Jugoslovanski delegat Todorović pa je izjavil, da poljedelske države ne morejo odstopiti od preferenčnih carin za živila, dokler bo poljedelstvo v srednjeevropskih državah ogroženo.

Odbor je pooblastil francoskega ministra za trgovino Rollina, da sestavi poročilo o razpravah odbora za skupščino Društva narodov.

Vojna med Kitajsko in Japonsko

Japonske čete so včeraj zavzele Mukden v Mandžuriji — Veliki oddelki so se izkrcali v Tsingtao — Kako je prišlo do spopada

Tokio, 19. septembra. AA. Japonske čete so zavzele utrdbе Mukdena in napadle arzenal. Vodstvo čet računa s tem, da bo do večera zavzelo vse važnejše strateške točke. Po dosedanih vesteh je bilo prodiranje japonskih čet skoro brez boja in brez žrtev.

Vlada je imela sejo, na kateri je sklenila, naj japonski generalni konzul v Mukden lokalizira spor in prepreči, da bi obšel še druge kraje.

Tientsin, 19. septembra. AA. Po tukajšnjih vesteh so japonske čete zavzele Mukden.

Tokio, 19. septembra. AA. Kitajske in japonske čete so se spopadle v bližini Mukdena. Do boja je prišlo zaradi nastopa kitajskih čet, ki so hotele pognati v zrak most južno-madžurske železnice.

London, 19. septembra. AA. Iz Tsingtaua poročajo, da so se davi izkrcali večji oddelki japonskih čet. Kitajske oblasti so ukrenile vse potrebno, da ohranijo mir. Vsa zabavišča so zaprta.

Kakor znano, je bilo to mesto pred vojno nemška kolonija. Za svetovne vojne so mesto zavzele angleške in japonske čete. Nedavno tega pa je bilo mesto vrnjeno Kitajski.

Nevarna napetost med Kitajsko in Japonsko, ki je dovela do vojaškega nastopa te poslednje v Mandžuriji, se je kuhala vse letošnje poletje. Incidenti med kitajskimi in japonskimi vojniki v tej deželi

so na dnevnem redu. Posebno hud incident pa se je dogodil v začetku tega meseca, ko so kitajski vojniki v Mandžuriji napadli japonskega kapetana Nakamuro ter njegovo spremstvo. Kitajci so umorili kapetana in poklali vse njegovo spremstvo.

Ta pokolj je izzval na Japonskem silno ogorčenje. Japonska vlada je zahtevala od kitajske vlade v Nankinu zadoščenje, ki pa ga ni dobila, kajti nankinska vlada se je postavila na stališče, da umora nad kapetanom Nakamuro in njegovimi spremljevalci niso izvršili kitajski vojniki in da je Japonska ves incident sploh izmislila.

Zadržanje kitajske vlade je izzvalo na Japonskem novo ogorčenje, ki je zajelo posebno močno tudi armado. Vojaški letalci so metali nad mesti na tisoče proglašev, v katerih so opozarjali prebivalstvo na nevarnost, ki ga preti japonskim interesom v Mandžuriji. Istočasno so se vršila posvetovanja vlade glede korakov, ki naj se podvzamejo za slučaj, da kitajska vlada nekončno odloči vsako zadoščenje.

Ne samo v Mandžuriji, temveč povsod v severni Kitajski vlada veliko sovraštvo proti Japoncem, ki dobiva svoj izraz posebno v bojkotu japonskega blaga. Tudi sicer je od svoječasne vojaške lekcije, ki jo je dala Kitajski Rusija, prestiž Japonske na Kitajskem znatno padel, vsled česar hoče Japonska izkoristiti zadnje incidente kot pretvezo za nastop, ki naj njen prestiž v Mandžuriji zopet vzpostavi.

Ves svet v stanju splošne panike

Izjava francoskega finančnega ministra o kritičnem gospodarskem položaju

Pariz, 19. septembra. d. Francoski finančni minister Flandrin je podal ženevskemu dopisniku »Matina« sledečo izjavo:

Ves svet se nahaja sedaj v stanju splošne panike. Glavni vzrok tega je nesigurnost na londonskem trgu. Ako bi Anglija izgubila zaupanje med svetom, potem mora priti neizbežno do katastrofe. Ostro se je izrekel tudi proti sistemu nove kreditne inflacije, ki je bil predlagan kot rešitev

današnje krize. Ta rešitev bi bila le prehodno olajšanje položaja in bi utegnila imeti za posledico vsesplošno gospodarski polom. Flandrin je izjavil nadalje, da se strinja z baselskimi strokovnjaki, ki zahtevajo pred vsem politično mirirje. Francija je pripravljena z vsemi silami ta proces pospešiti, kakor hitro bo medsebojni kredit postavljen zopet na pravo podlago.

Pred zaključkom francosko-italijanskih pogajanj

Pogajanja se nahajajo v sklepni fazi — Sporazum bo predstavljajal sredozemski Locarno ob soudeležbi Anglije

Rim, 19. septembra. n. Italijanski listi so poslali v Ženevo svoje dopisnike, toda v njihovih poročilih iz Zeneve ni niti besedice o francosko-italijanskih pogajanjih. To pa ne moti »Tribune«, da se ne bi čudila, da niso ženevski dopisniki francoskih listov objavili izčrpnih informacij o poteku francosko-italijanskih pogajanj. Dalje ta fašistični list naglašja, da so ameriški listi bolje informirani kakor francoski. Po teh informacijah, ki jih prinaša »New York Herald«, je situacija tale:

Francija je predlagala, naj bi se razmerje moči med francosko in italijansko bojno mornarico postavilo na temelju njune povprečne moči v zadnjih desetih letih, Italija pa bi hotela, da se za to bazo postavi stanje zadnjih 6 let. Nade za sporazum so se okrepile že zaradi tega, ker Grandi ne bo do konca teh pogajanj zapustil Ženeve. Prošlo soboto in nedeljo je Grandi imel iz Zeneve nekaj telefonskih razgovorov z Mussolinijem, italijanski pomorski strokovnjak Rossi pa je odpotoval v Rim in se predvčerajšnjim vrnil v Ženevo.

To trdi ženevski dopisnik lista »New-

York Herald«. Njegov tovariš od »Chicago Tribune« pa trdi, da bo kmalu dosežen pomorski sporazum med Francijo in Italijo, ki se mu mora priključiti tudi Velika Britanija. Ta sporazum bo imel značaj mediteranskega Locarna. Predlog o tem je stavila italijanska vlada v svojem zadnjem memorandumu, ki ga je italijanski poslanik grof Manzoni v Parizu izročil Lavalu.

London, 19. septembra. Organ laburistične stranke »Daily Herald« doznava, da je prišel angleški pomorski strokovnjak Craigie v Ženevo šele tedaj, ko sta se stališči francoske in italijanske vlade glede pomorskega sporazuma znatno zblizali. Pogajanja v Ženevi so prišla v sklepno fazo. Britanska vlada je bila podrobneje informirana o poteku teh pogajanj. Britanska admiraliteta se je zagledala v nepriliko, da mora raztolmačiti poslednje italijanske predloge, ki so, kakor se zdi, zadovoljili francoskega pomorskega strokovnjaka Massiglija in poveljstvo francoske bojne mornarice. In v tem je razlog nenadenemu potovanju Craigieja v Ženevo.

Takse proste volilne listine

Beograd, 19. septembra. AA. Finančno ministarstvo je poslalo finančnim direktorijem okoliščino, kjer opozarja, da so vse prošnje, potrdila in listine za izvršitev volilnega zakona oproščene takse na podlagi čl. 43. taksnega zakona. Volilni zakon je v splošnem interesu in zato so v enakem interesu tudi vse izvršilna opravila za ta zakon. Zato so tudi vse, za ta opravila potrebne listine in akti, prosti takse.

Važen rok za mlinarje

Beograd, 19. septembra. AA. Privilegirana družba za izvoz poroča:

Za pokritje septembrske potrebe pšenice se morajo mlini prijaviti Privilegirani družbi za izvoz najdalje do 25. t. m.

Mlini na merico smejo pri mletvi rabiti poleg mlinjskih kamnov valje in sita, če jih preuredijo za mletve enovrstne moke. V tem primeru se bodo uradnim potom zapečatile naprave za mletve tipizirane moke.

Otvoritev vinarske in sadjarske razstave

Beograd, 19. septembra. I. Danes se je otvorila prva državna razstava vina in sadja v kmetičkem paviljonu. Nj. Vel. kralja je zastopal general Pekić. Otvoritve se je udeležilo mnogo uglednih beograjskih meščanov in gostov iz vse države. Vinarsko društvo za Dravsko banovino je zastopal njegov predsednik g. Lovro Petovar.

Vzroki gospodarske krize

Bruselj, 19. septembra. AA. New York Herald je priobčil izjavo poslanika Združenih držav Gibsona v ameriškem klubu v Bruslju. Poslanik Gibson je dejal, da razpad ravnovesja v svetovnem gospodarstvu ni posledica vojnih dolgov.

Beg zlata iz Anglije

London, 19. septembra. AA. Nizozemska in Švica sta iz Londona vzeli večje zaloge zlata. Ti odtegljaji so ponovno ogražali angleško valuto.

Lindbergh in njegova žena na poletu

Nanking, 19. septembra. AA. Včeraj sta na tukajšnjem letališču pristala zakonca Lindbergh. Priletela sta iz japonskega pristanišča Hukuako. V japonski prestolnici so jima priredili veličasten sprejem. Zakonca Lindbergh sta bila v Tokiju več dni.

Možgani morilca Kürtena

Berlin, 19. septembra. AA. Po poročilu iz Kölna so anatomske izvršile analizo možganov znanega morilca Petra Kürtena. Zanimivo je, da poročilo o tem seciranju ni bilo izročeno javnosti.

Drobne vesti

Genova, 19. septembra. AA. Predsednik italijanskega senata Fedrioni je odpotoval v Barcelono.

Milan, 19. septembra. AA. Teniški dvoboj med Milanom in Tokijem je končal z zmago japonskih igralcev v razmerju 4 : 1. Tokio sta zastopala igralca Kavaki in Sato, za Milan pa sta igrala Bonze in Gaslini.

Benetke, 19. septembra. AA. Župan je priredil banket v čast udeležencev 15. mednarodnega kongresa za plovbo. Na banketu so bile izrečene mnoge zdravice v prosep zastopanih narodov.

Bari, 19. septembra. AA. Tu je bila otvorjena prva razstava italijanske mode.

London, 19. septembra. AA. »Daily Mail« priobčuje Gandhijev članek, ki v njem zahteva indski voditelj neodvisnost Indije.

Zeneva, 19. septembra. AA. Nemški zunanji minister dr. Curtius je imel pred odhodom v Berlin sestanek s poljskim zunanjim ministrom Zaleskim.

Pariz, 19. septembra. AA. Avtorizirani krogi so izjavili, da bo kolonialna razstava zaključena v prvi polovici novembra.

Mednarodni šahovski turnir na Bledu

XX. kolo.

Bled, 19. septembra. Na Bledu so šahovski prvaki danes odigrali XX. kolo turnirja.

Kashdan je v 30. potezi izgubil proti Bogoljubovu.

Stoltz je z 31. potezo premagal Colle. Kostić in Niemcević sta remizirala v 38. potezi.

Tuli Tartakover in Vidmar sta zaključila svojo partijo z remis-jem.

Pirc se je po 38. potezi Aljehinu udal. Spielmann je sprejel remis, ki mu ga je ponudil Astaloš v 36. potezi.

Maroczi je izgubil v 68. potezi proti Flohru. Prekinjena partija iz XIX. kola Flohr - Kashdan se je po 51. potezi proglasila za remis.

Stanje po dvajsetem kolu je tole:

Aljehin 17, Bogoljubov 12, Kashdan 11 (1), Vidmar 10 in pol (1), Flohr, Niemcević, Spielmann 10, Maroczi 9, Astaloš 8 in pol (1), Kostić 8 in pol, Stoltz 8 (2), Tartakover 8, Colle 7 in pol, Pirc 6 (1).

Jutri v nedeljo se začne 21. kolo. Igrali bodo tile pari:

Kashdan - Spielmann, Bogoljubov - Maroczi, Flohr - Aljehin, Pirc - Kostić, Niemcević - Stoltz, Colle - Tartakover, Vidmar - Astaloš.

Tretji večer mednarodnih rokoborbo

Rainer (Bavarska) je premagal v tretji rundi Milovanovića (Sedmograška). Borba med Romanovom (Rusija) in Sturmom (Nemčija) je ostala neodločena. V veliki odločilni borbi je premagal Travaglini v 1 uri in 6 minutah Krausa (Francija). Travaglini (Italija) se je pokazal kot izredno fair borec. Krause je dobil dva ukora radi nedovoljenih prijemov in je prišel pri publiku v precejšnjo nemilost. Prohaska (Avstrija) je imel z Bekom, jugoslovanskim šampionom iz Amerike, lahko delo. Dobil ga je v dvojni nelson in ga premagal v šesti minuti. Obisk je bil prav lep.

Vpokožitev

Beograd, 19. septembra. I. Vpokožena je bila poštno-brzojavna uradnica 8. položajne skupine Kogej Matilda, ki je nameščena pri pošti in brzojavu II v Mariboru. Premješčen pa je od beograjske finančne direktije k dravski — odsek za carine — pripravnik Hasanagić Omer.

Nove podrobnosti o atentatu na Madjarskem

Budimpešta, 19. septembra. AA. Korbiro poroča: Preiskovalne oblasti so pri natančnejšem pregledu objektov na mestu železniške katastrofe pri Bia Torbaggyju v oddaljenosti 100 m od viadukta našle upognjeno cev, dolgo 1 m in 3 cm v premeru. Na podlagi te najdbe odpade dosedanja podmena, da je bila eksplozivna snov v škafici. Sedaj je dognano, da je bila ta snov v najdeni cevi. Cev je bila zvezana z bakreno žico z dvema baterijama električnih svetilk. Iz tega sklepajo, da je bil ta atentat izvršen na podoben način kakor nedavno tega atentat na bazelski ekspres pri Jüterborgu.

Padanje vrednostnih papirjev v Newyorku

Newyork, 19. septembra. AA. Ker je bila včeraj borza brez pozitivnih in optimističnih poročil, so papirji globoko padli. Včerajšnji padec je bil najmočnejši po juniju. Več milijonov akcij je menjalo lastnike. Prizadete so bile tudi najvrednejše vrednote.

Angleški mornarji zadovoljni

London, 19. septembra. AA. Atlantsko brodogradnja se je vrnila v svoji domači luki Portsmouth in Devonport. Prav tako je priplulo v luko Sheerness več vojnih ladij. Nadaljnih incidentov ni bilo.

V Sheernessu je dobilo moštvo običajni dopust. V razgovorih z novinarji so mornarji izjavili, da so zelo zadovoljni z obljubo admiralitete, da bo upoštevala posebno težke primere pri znižanju plač.

Admiraliteta je pozvala poveljnike, naj ji sporočijo vse primere, kjer bi bilo moštvo preveč oškodovano.

Konferenca okrogle mize

London, 19. septembra. AA. Prvi teden je odbor za zvezni ustroj indske ustave poslušal večinoma mnenja nekaterih novih članov o tem vprašanju. Odbor je končal v zadnjih dneh razpravo o načinu volitev v indski zvezni parlament. V ponedeljek bo razpravljaj o odnosih med obema zbornicama tega parlamenta. Gandhi je naprosil odbor, naj pospeši razpravo. Angleški delegati so se Gandhijevi želji pridružili. Upajo, da bo odbor že prihodnji teden lahko razpravljaj o sestavi zveznega parlamenta in o razdelitvi finančnih virov med vseindsko zvezo in njenimi enotami.

Vprašanje avstrijskega posojila

Zeneva, 19. septembra. d. Svet DN bi moral danes proučiti poročilo finančnega komiteja DN o avstrijskem posojilu. V zadnjem trenutku pa je ta načrt opustil in proučitev avstrijskega vprašanja odložil do prihodnjega tedna, dokler ne pride od avstrijske vlade izjava o rezultatu posvetovanj s skupinami narodnega sveta.

Dunaj, 19. septembra. d. Zvezni kancelar dr. Buresch in finančni minister dr. Redlich sta se danes vrnila iz Zeneve. Sprejela sta zastopnike časopisov ter se nato podala v ministrski svet, kjer sta poročala o pogajanjih v Zenevi. Njuno poročilo je bilo vzeto na znanje. Za prihodnji teden je odrejen sestanek glavnega odbora nacionalnega sveta, da se vzame poročilo zveznega kancelarja na znanje.

Brezplodna opozicija

London, 19. septembra. AA. Bivši parlamentarni tajnik poljedelskega ministrstva v zadnji vladi je pisal voditelju opozicije Hendersonu, da ne bo več sedel na klopih opozicije. Svoj sklep utemeljuje z izjavo, da je opozicija proti vladnim odredbam za štednjo brezplačna.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 19. septembra. d. Povečini jasno, malo toplejše.

Ob petnajstletnici dobrovoljskega pokreta

Letošnjo jesen mineva petnajst let, odkar so jugoslovanske dobrovoljske čete, zbrane v južni Rusiji, sprejele svoj ognjeni krst v Dobrudži, pod Dobričem, pri Bazardžiku in Kokardži, Emidže Mahali in Usakri. Ob spominjanju na te težke, s krvjo in znojem zalite dneve, ko je padla cela vrsta najpožrtvovalnejših pionirjev prave jugoslovanske misli, je že nekaj srbohrvaških dnevnikov in revij v zadnjih tednih objavilo obsežne in z različnih stališč in strani pisane članke o akciji dobrovoljcev in njihovih zaslugah za zmago in osvoboditev južnih Slovanov. Mnenja sem, da bo pravičeno in prav, če tudi »Jugoslovanci« prinese stiliziran pregled glavnih dogodkov, peripetij in vstajenj našega dobrovoljskega pokreta. V tem smislu in s tem namenom je tudi napisan tale samo informativni članek.

Jugoslovanska misel je v novem, dvajsetem stoletju vidoma zorela. Stiki med Slovenci in Srbohrvati so se množili, upi so rasti, pričakovanje je bilo iz dneva v dan večje. Najrazborenejši ljudje pri obeh narodih, uvidnejši politiki in književniki, so pripravljali tla nekdanjega tako drobnemu, ko gorčičnemu zrnu jugoslovanstva, ki se je pa za kratek čas v ugodni konstelaciji zgodovinskih dogajanj razbohotilo v mogočno drevo. Tik pred svetovno vojno je Ivan Cankar napisal in prebral oni animirani članek o jugoslovanstvu, radi katerega je potem imel toliko sitnosti. Tovrstnih vzgledov je brez števila. Na tem mestu bi rad navedel le droben fragment iz članka »Jugoslavija, rešitev Slovencev«, ki je izšel v prvi številki (z dne 17. aprila 1916) v Odesi izhajajočega dobrovoljskega tednika »Slovenski jug«, v slovenščini. To pa radi tega, ker v žarki luči slike razpoloženja večinskega dela Slovencev v onih kritičnih letih. Kdo je članek napisal, mi ni znano, glasi pa se (fragment) tako-le:

»Danes zbira Srbija pod zastavo Jugoslavije vse Jugoslovane. Srbija je poklicana, da osvobodi vse jugoslovanske dežele, ona je edina, ki more rešiti Slovence narodnega pogina. Srbija ustanavlja Jugoslavijo, kjer bodo enakovredni Hrvati, Slovenci in Srbi, kjer bodo vsakemu Sorodnemu plemenu zajamčene pravice v razvoju vere in jezika.«

»Pred sedmimi leti (torej 1909) je bilo slovensko delavsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Belgradu. Slovenski delavec je prišel v srbsko prestolnico. Če pride kako delavsko slovensko društvo na Dunaj, kdo se zmeni zanj? Belgrad pa je napravil slovenskim pevcem-delavcem kraljevski sprejem. V Zemunu je že pričakoval Slovence srbski parnik. Pri vstopu Slovencev je zaigrala godba na krovu, belgradske gospe pa so obsule pevce s cvetjem. Na drugi strani v luki belgrajski pa so pokali topovi in tla so bila potresena s svežo travo, kar je pri Srbih znamenje največjega spoštovanja. Pet dni so bili Slovenci gosti z zastavami okrašenega Belgrada. Slovenci so dali koncert v Narodnem gledališču. Prireditelj je počastil kralj sam in ves dvor. Drugi dan so bili pevci povabljeni v konak. Slovenske delavce je sprejel kraljevič Aleksander in vsakemu podal roko. Kdaj se je kak avstrijski nadvojvoda dotaknil slovenske žuljave roke? Po sprejemu so pristopili višji srbski častniki, združili se s slovenskimi delavci v krog in zaplesali z njimi kolo. Pri zahvali srbskim častnikom je govoril vodja slovenskega društva med drugim: »Pridite, Srbi, k nam, prinesite nam puške in naučite nas streljati!« Slovenci, delavci, vaša želja se je izpolnila; Srbi vas vabijo v svoje čete, vi pa držite svojo besedo!«

»Jugoslavija se ustanavlja!«

»Kraljevič Aleksander, zasedi vojvodski prestol na Gosposvetskem polju, zamahni z mečem na vse štiri strani sveta, da hočeš biti pravičen vladar Slovence! Slovenski narod Te pričakuje, da Te venča v katedrali pri Gospej Svetli!«

Tako eden med slovenskimi dobrovoljci (gotovo častnik) v Odesi l. 1916.

Morda bi ne bilo napak, ko bi vsaj v grobih potezah podal prve začetke jugoslovanskega dobrovoljskega pokreta sploh. V svetovni vojni je večji del južnih Slovanov moral avtomatično stati na strani Avstrije in zato proti zaveznikom. Iz dneva v dan je postajalo jasnejše, da zlepa ne bomo ničesar dosegli, ampak da se bo treba s tlačitelji pomeriti v borbi na nož. Prva iskra dobrovoljske ideje je padla v Rimu, ko so posamezni med Slovenci in Hrvati, ki so kasneje postali tudi člani Jugoslovanskega odbora, mislili na organiziranje »Jadranske legije«, v katero bi imeli vstopiti številni jugoslovanski izseljenci v Italiji in katere namen je bil, da se postavi predvsem za pravice in narodno samostojnost našega Jadrana. Ob enem so inspiratorji te akcije, ki so tudi poslali ognjevit proglas med zainteresirane, imeli kot vodilni cilj pred seboj združitev s Srbijo v eno močno jugoslovansko državo.

Tudi v obeh Amerikah, posebej še v Južni, se je dobrovoljski pokret uspešno razvijal. Že v prvih mesecih svetovne vojne je Jugoslovanski odbor poslal v Zedinjene države severnoameriške dr. Potočnjaka, ki je meseca marca prihodnjega leta s pomočjo še nekaterih zaveznikov, v Ameriki živečih jugoslovancev, predvsem konzula kraljevine Srbije Pupina, angažiral mogočen kongres jugoslovancev v Chicagu. V svoji akciji je popolnoma uspel in v Ameriki živeči jugoslovanski rojaki so se potem odposlancev posameznih organizacij izjavili proti Avstro-Ogrski in za podpiranje strem-

ljenj Jugoslovanskega odbora za združitev s Srbi.

Prav tako ko v Severno je Jugoslovanski odbor tudi v Južno Ameriko poslal svoja odposlanca Mičiča in dr. Leontića, ki sta v januarju l. 1916. sklicala zborovanje v žilsko mesto Antofagasta ter je zborovanje nad vse pričakovanje uspelo. S tega zborovanja je bila takratnemu srbskemu kralju Petru poslana navdušena brzojavka, v kateri so ga zborovalci nazvali za svojega kralja.

Dobrovoljci iz obeh Amerik, v prvi vrsti iz Južne, so mnogo pomagali Srbiji. Ko je po večjih neuspehih potrebovala vsestranske pomoči, je veliki Pašić v poletju leta 1916 z dovoljenjem zavezniških držav izvedel prevoz ameriških dobrovoljcev v domovino. Iz obeh Amerik je bila v letih 1915—1918 srbska armada pomnožena s približno 10.000 vojniki-dobrovoljci. V tem času je nastal tudi mučen konflikt med Jugoslovanskim odborom in srbsko vlado. To pa radi tega, ker se iz Amerike prepeljani dobrovoljci niso smeli organizirati v posebno »Jugoslovansko legijo«, kot je bila želja in načrt Jugoslovanskega odbora, ampak so bili razkropljeni med oddelke že obstoječe redne srbske vojske. Jugoslovanski odbor s svojim dobrim načrtom ni mogel prodreti in do organiziranja iz Amerike se rekrutujočih dobrovoljcev v posebno »Jugoslovansko legijo« ni prišlo. Vzrok nesoglasja je bil pač v tem, da je Jugoslovanski odbor polagal važnost predvsem na političen moment, srbska vlada pa na vojaško-strokovni.

Tem dobrovoljcem je treba prišteti še: blizu 8000 dobrovoljcev, ki so se nahajali na ozemlju kraljevine Srbije že v l. 1914. in 1915., okrog 1000 dobrovoljcev iz takozvanega Pivkovega bataljona, ki je po predoru Solunske fronte iz Italije puščen za Solun, in manjše število dobrovoljcev iz Avstralije, ki so l. 1918. prispeli na Solunsko fronto.

V daleč večji aktivnosti in številčno močnejši pa je rasel jugoslovanski dobrovoljski pokret v Rusiji. Že kmalu po izbruhu svetovne vojne, so slovanski ujetniki pričeli tudi dejansko misliti na osvobodjenje. Pojavila se je nova vojaška formacija dobrovoljstva. Središče pokreta je bilo v Odesi ob Črnem morju. Tu se je formiral prvi jugoslovanski dobrovoljski polk.

Merodajni krogi so pričakovali, da odziv v dobrovoljce ne bo posebno živahen. Pa je proti pričakovanju prihajalo iz dneva v dan več ujetnikov v Odeso, ki so hoteli vstopiti v dobrovoljce. Prišli so od vseh vetrov in z različnim znanjem in sposobnostmi. V enem pa so si bili vsi edini: da so se dvignili za narodno stvar in da domovina od njih mnogo pričakuje. V starih, obrabljenih avstrijskih uniformah so prihajali, pa z ognjem v očeh in zavestjo v srcu; ruske in jugoslovanske zastave so nosili s seboj. Do konca meseca februarja se je zbralo v Odesi toliko naših vojakov, da sta bila že popolnoma izpolnjena dva polka in so v prvih dneh marca začeli že s formiranjem tretjega. Visokih častnikov med njimi ni bilo in komando so prevzeli poročniki in kapetani. Kmalu so našli tri majore, gg. Kovačevića, Pavlovića in Pejića, ki so prevzeli poveljstvo nad polki.

Pomladi l. 1916. je bilo v Odesi koncentriranih blizu 10.000 dobrovoljcev, ki so bili pa po ogromni večini Srbi. O tej uspehi akciji je bila obveščena srbska vlada, ki se je takrat nahajala na otoku Krfu. Voditelji dobrovoljskega pokreta so jo naprosili, naj jim pošlje v Odeso nekaj višjih častnikov, ki naj bi polno močno sprejeli poveljstvo nad polki. In res so že v prvi polovici aprila prispeli s Krfa v Odeso polkovnik Stevan S. Hadžić, kasnejši kraljevi adjutant in vojnomojnariški minister, ki je pred nekaj meseci umrl, polkovnik Miloš Stanković, Velibor Trebinjac, Djuro Josifović, Dragoljub Mihajlović, Stojan Popović in Živan Mitrović. Trije polki so bili ob njihovem prihodu, ki so ga dobrovoljci vsi brez izjeme z velikim navdušenjem pozdravili, docela sestavljeni in že teden dni kasneje, 16. aprila 1916 je stopila v akcijo Prva srbska dobrovoljska divizija s tremi celimi in delnim četrtim polkom.

V tem času je tudi Romunija stopila v vrsto vojskujočih se držav. Sredi poletja je Prva srbska dobrovoljska divizija, ki je štela že blizu 18.000 moč, med katerimi je bilo tudi veliko število Čehoslovakov, odšla po želji Rusije v Dobrudžo. Še pred odhodom iz Odesa je 3. maja l. 1916. obiskal junake srbski ministrski predsednik Pašić, ki se je allaš za to pripeljal s Krfa. Pet dni potem je dobrovoljce presenetil ruski vojskovodja general Brusilov z obiskom, dva dni za njim pa sam ruski car Nikolaj II., ki se je zelo laskavo izrazil o navdušenih vojaki. Z jugoslovanskim vojaškim pozdravom »Pomozi Bog, junaci!« jih je odslavljal in po končani paradi je na belem konju zajahal mednje in se dolgo iskreno razgovarjal s častniki in vojniki. Dne 18. julija so štirje polki dobrovoljcev, ki so se dotlej sešli v Odeso, prešli s Krfa štiri srbske vojske zastave in sredi avgusta, kot sem že zgoraj omenil, odšli v obdonavske kraje.

Med dobrovoljci v Rusiji se je našlo tudi nekaj peresa vajenih ljudi in zato je dokonca razumljivo, če so s pomočjo Jugoslovanskega odbora iz Londona pokrenili tednik z naslovom »Slovenski jug«, ki je izhajal malo manj kot dve leti (od 17. aprila 1916 do februarja 1918) v Odesi. Tiskaa je bil v latinici in cirilici.

Urejevali so ga dr. Kruno Kolombatović, Branko Orlović, Furlanić in proti koncu Pekle in dr. Mastnjak. Vanj sta od Jugoslovanskega odbora pisala dr. Milivoj Jambrišak in dr. Franko Potočnjak. Oglašal se je tudi srbski konzul v Odesi g. Marko Cemović, ki je tudi kasneje, v poosvobodenskih letih napisal lepo vrsto član- kov in spominov iz teh let v posamezne beograjske dnevne liste.

Naloga dobrovoljske divizije je bila, da v pohodu na jug prekorači Donavo in nastopi proti bolgarskim četam. To se je zgodilo med 18. in 22. avgustom, ko so pri Črnih vodah stopili na bolgarska tla. Pri Dobriču je prišlo do začetnih prask. Bolgarski vojaki so se naravnost iznenadili, ko so zopet, in to sredi Dobrudže, nalezli na srbske šajkače. Odstopili so do središča Dobrudže, do mesta Bazardžika. Dobrovoljci so junaško napredovali, dasi niso bili popolnoma opremljeni in je bil zlasti njihov topničarski oddelek pomanjkljiv. Sam kralj Peter jim je poslal pismeni pozdrav in jih bodril in jim dajal poguma za nadaljnje boje.

Bolgari pa so jih vsled nepričakovane odstopa Romunov nepripravljene 4. septembra ponoči iznenadili pri Kokardži in jih v popolni temi napadli. Bil se je boj na nož. Obe vojski sta utrpeli velikanske izgube. Mrtvih je bilo med dobrovoljci nekaj sto ljudi, ranjenih pa več ko tisoč. Tu je izgubil vid tudi znani beograjski slepi kapetan Lujo Lovrić.

Divizija je bila potem obnovljena z 2000 rezervnimi dobrovoljci in 18. septembra je zopet stopila v borbe pri Emidže Mahale. Imela je nalogo, da kolikor mogoče zadrži in v poslabša prodiranje Bolgarov v smeri proti Bukarešti. Ko so sredi oktobra dospeli do donavskega veletoča, jih je iznenadil in jim vili novega ognja kraljevi odposlanec general Sturm-Jurišić, ki

jim je prinesel odlikovanja sivolasega kralja. To je bilo v neposredni bližini vasi Usakre.

Divizija je v borbah z Bolgari in elitnimi nemškimi četami izgubila skoraj 3000 ljudi, dočim je bilo ranjenih več ko 10.000. Ostanki, ki niso mogli sami zase eksistirati, so bili kasno pod jesen poslani v Rusijo na odmor in spopolnitev. Pripomniti je treba, da je divizija vsled nenadnega umika Romunov zašla v najtežji položaj in se rešila le s tako brezprimernim junaštvom, da niso mogle streti dobrovoljskega odpora niti številnejše in neprimerno boljše opremljene najboljše nemške in bolgarske čete. Deležni so bili velikih časti in odlikovanj. Evropsko časopisje, celo nasprotno, je s taktom in pohvalno pisalo o junaštvu in uspehih dobrovoljskih čet.

V času, ko je I. divizija bila na bojišču, se je v Odesi formirala že II. divizija dobrovoljcev, ki so po uspešni Brusilovi ofenzivi v velikih trumah prihajali iz vseh delov široke Rusije. Z ostanki prve je dobila ime: Dobrovoljski korpus Srbov, Hrvatov in Slovencev. Za komandanta mu je bil postavljen general Mihajlo Živković. To je bilo jeseni l. 1916. Število vojakov-dobrovoljcev je bilo zelo visoko in je presegalo število 30.000.

Na prošnjo Trumbića je v zelo kratkem času tedanji regent in naš sedanji kralj Nj. Vel. Aleksander dovolil, da novoformirani vojaški korpus dobrovoljcev v Solunu nosi naziv »Jugoslovanska divizija«. Potem so jo dobro opremlili z orožjem in tehničnimi pripravami ene razpuščenih srbskih divizij, tako da je postala zvezda in največje upanje solunske vojske. In ko je septembra l. 1918, t. j. pred trinajstimi leti, nastal zadnji boj in za njim nastopil zaslužen proboj solunske fronte, je bila ravno Jugoslovanska divizija ona, ki se je med vsemi odlikovala v vztrajnosti in junaštvu.

Slava in čast vsem iz vrst dobrovoljcev, ki so padli in ki so še živi! In hvala jim!

—arne.

Zlati jubilej

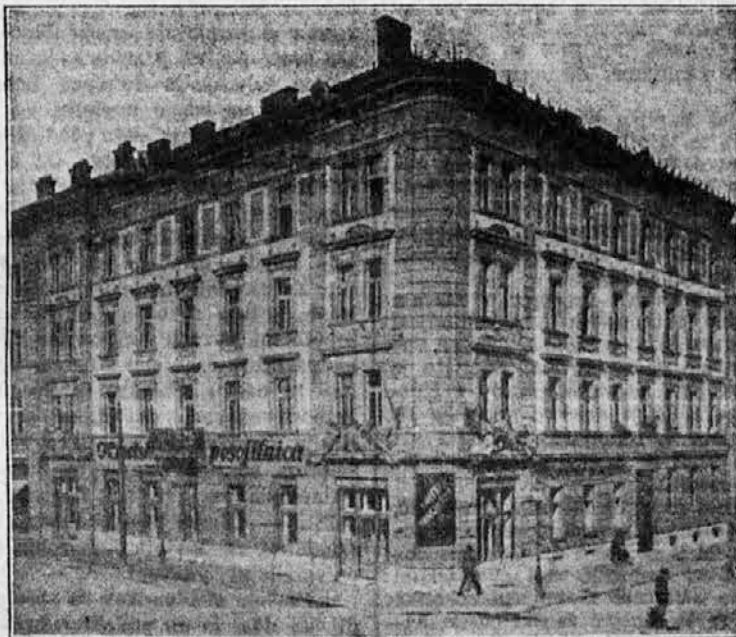
Kmetske posojilnice ljubljanske okolice, r. z. z n. z. v Ljubljani, Dunajska cesta 18.

Dne 18. septembra 1881 se je vršil ustanovni občni zbor Kmetske posojilnice ljubljanske okolice v Ljubljani, katerega so sklicali župani ljubljanske okolice. V prvi odbor so bili izvoljeni med drugimi: Janez Knez star., župan v Spodnji Šiški. Martin Bavdek, župan v Udmatu, Vinko Ogorelec, župan v Škofljici, in Tomaž Ločnikar, župan na Viču.

Glavni organizator in pospeševatelj ustanovitve pa je bil znani slovenski mecen Anton Knez, ki je bil do svoje smrti leta 1893. najbolj agilen delavec

Zavod so vodili v vseh petih desetletjih vseskozi izkušeni odborniki. Od početka poslovanja posojilnice ji je predsedoval gospod Janez Knez star. vulgo Ančnik in po njem se je za zavod udomačila označba »Ančnikova šparkasa«. Po smrti imenovanega l. 1892. ji je predsedoval njegov sin gospod Ivan Knez do svoje smrti v letu 1926. in od tega časa dalje ji predseduje g. Andrej Šarabon.

Zaradi svoje priznane solidnosti si je zavod vključ malim začetnim sredstvom hitro pridobil zaupanje slovenskih go-

v zavodu. S krepko vzpodbudo sta sodelovala pri ustanovitvi tudi oče slovenskega zadružništva inž. Miha Vošnjak in njegov brat dr. Josip Vošnjak.

Emancipacija našega denarnega gospodarstva se je vršila jako počasi, saj je začela šele osem let pozneje posloovati »Mestna hranilnica ljubljanska«, leta 1895. »Ljudska posojilnica« in leta 1900. pa »Ljubljanska kreditna banka«.

Tako je »Kmetska posojilnica ljubljanske okolice« danes najstarejši slovenski denarni zavod v Ljubljani, ki je začel z uspehom narodno-gospodarsko osamosvojitve in jo v petih desetletjih svojega delovanja zvesto nadaljeval. Ravnal se je vedno po temeljnih zadružnih načelih in zlasti s kulantno obrestno mero izdatno pospeševal razvoj vseh panog narodnega gospodarstva, v prvi vrsti pa gospodarsko povzdigo našega kmeta. Podpiral je slovensko zadružništvo v obče in bistveno pripomogel k njegovemu razvoju in današnji veličini. Leto za letom je naklonil znatne vsote v splošno koristne nar. namene.

spodarskih krogov, se razvijal in rasel brez zaprek in zadržkov, tako da je danes največji kreditni zavod naše države na zadružni podlagi, ki upravlja premoženje nad 245 milijonov Din in šteje že nad 6000 deležnikov.

Iz skromnih začetkov so narasle vloge do danes na Din 236.515.134-95, posojila na Din 193.951.969-70, rezervni zakladi presegajo vsoto Din 9.000.000—, nepremičnine, ki so upoštevane v bilanci z Din 3.177.401—, reprezentirajo znatno tiho rezervo, saj poseduje danes zavod, ki je začel svoje poslovanje v brezplačno na razpolago mu stavljenih prostorih gospoda Janeza Kneza, lastno zadružno palačo na najprometnejšem prostoru ob Dunajski cesti ter poleg tega še dve vogalni stanovanjski hiši ob Dunajski cesti oz. Trdinovi ulici poleg raznih stavbišč v mestu in na neposredni periferiji.

V spomin petdesetletnice ustanovitve zavoda je sklenil odbor, da sežida v nastopajočem jubilejnim poslovnem letu na dveh parcelah ob Dunajskih cesti stanovanjsko palačo.

Sokolstvo

Sedemdesetletnica brata Josipa Scheinerja

Ljubljana, 20. septembra.

Brat dr. Josip Scheiner, starosta Československe Obce Sokolske in Zveze Slovenskega Sokolstva bo praznoval jutri svojo 70-letnico. Od svojih mladih nog do danes je stal vedno v prvih vrstah Sokolstva, deloval neumorno za njegov prosep in razvoj. O jubileju bomo prinesli prihodnji obširnejše poročilo o njegovem delovanju.

Mnogim čestitkam se pridružuje danes vse jugoslovansko Sokolstvo z iskrenimi željami, da ga previdnost ohrani še mnogo, mnogo let čilega in zdravega na najvišjem mestu vsega slovanskega Sokolstva.

Bratu dr. Scheinerju naš krepki sokolski: Zdravo! Nazdar! J. H.

Čestitka jugoslovanskega Sokolstva bratu dr. Josipu Scheinerju

Ljubljana, 20. septembra.

Povodom sedemdesetletnice rojstva brata dr. Josipa Scheinerja, staroste ČOS in SSZ, je poslal prvi namestnik staroste Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije brat Engelbert Gangl v imenu vsega jugoslovanskega Sokolstva br. dr. Scheinerju to-le pismeno čestitko:

»Dragi brat starešina, Ti, ki stojiš na čelu nas vseh, sprejmi ob jubileju svojega življenja iskrene in bratske čestitke tudi od jugoslovanskega Sokolstva.

Srečen si, ker Te obkroža ljubezen in spoštovanje mogočne sokolske vojske vsega slovanskega sveta. A še srečnejši si, ker v svojem spominu nosiš utripe Tyrševega srca, ki je z ognjem in plemenitostjo vžgalo v Tebi navdušenje za delo v smislu njegove velike ideje.

Bodi zdrav, mili naš starosta!

Jugoslovansko Sokolstvo Ti je hvaležno za vse ogromno delo, ki si ga z mladeniško silo in neopremisljivo vero v zmago naše skupne stvari vršil verno in vztrajno v borbah in viharjih, v sreči in nesreči — prvi med prvimi, ves in popolnoma naš!

Vse Slovansko Te ceni in Te spoštuje! Naša sokolska srca Te pozdravljajo, ona Ti čestitajo! Zdravo! Nazdar!«

35-letnica Sokolskega društva v Kranju

Včeraj so se pričele v Kranju slavnosti povodom 35-letnice obstoja sokolskega društva v Kranju, ki se danes nadaljujejo. V ostalem nekaj zgodovinskih reminiscenc.

Ko so prišli l. 1864. v Kranj člani ljubljanskega »Južnega Sokola«, se je navdušilo nekaj zavednih Kranjčanov, pristopili so k društvu in naslednje leto dosegli, da se je ustanovilo v Kranju Sokolsko društvo. Bilo je kakih 20 članov, ki so vzdržali društvo pri življenju kljub intrigam nemškutarskih »kazinarjev« in nenaklonjenosti vlade.

L. 1870. pa je bilo društvo zbujeno k življenju. Večina takratnih kranjskih gospodov je bila včlanjena pri »Gorenjskem Sokolu«.

Šele l. 1896. se začne prava zgodovina našega društva, ki je imelo že 21. dec. 1895. ustanovni občni zbor, prvi redni občni zbor pa je bil 1. maja 1896. Prava ustanovna slavnost se je vršila šele 9. avgusta. Prihiti so takrat v Kranj bratje iz Ljubljane, Postojne, Trsta in Gorice.

L. 1898. je bil izvoljen za starosta sedanji župan Ciril Pirč, za tajnika Janko Sajovic, znani sokolski delavec, in za blagajnika Ivan Jagodic, ki je do konca življenja opravljal blagajniške posle. L. 1900. si je zgradilo društvo novo telovadnico v hiši Viktorja Omerse, kjer je telovadilo do l. 1924., ko se je preselilo v lastne prostore v Narodnem domu.

Leto 1901. pomeni pravi preporod v razvoju kranjskega Sokola. Ustanovljen je bil vadiateljski zbor, katerega duša je bil pokojni br. Evgen Sajovic. Pod vodstvom načelnika Evga. Sajovice je bil 15. avg. 1903. prvi telovadni nastop v Kranju. Naslednjega l. se je društvo udeležilo II. vsesokolskega zleta v Ljubljani. Nastopili sta dve telovadni vrsti in 5 vrst pri javni telovadbi na vseh orodjih.

L. 1905. je postal načelnik Miroslav Ambrožič, ki je začel z izdajanjem prvega slovanskega sokolskega koledarja. S pomočjo dr. Gvidona Sajovice je urejal br. Ambrožič tudi »Vaditeljski list« in pozneje »Vestnik Gorenjske sokolske župe«. L. 1906. se je osnoval ženski odsek, katerega prva starostka je bila Marija dr. Kušarjeva, dočim je postal istega leta njen soprog dr. Josip Kušar društveni starosta. Prva načelnica ženskega odseka je bila Hani Sajovičeva.

L. 1908. je postal starosta br. Janko Sajovic, ki je stal na čelu društva do svetovne vojne in še po prevratu. Takrat se je vršil v Kranju prvi zlet gorenjskih sokolskih društev. Ko sta 20. septembra padla v Ljubljani Adamič in Lunder, so kranjski Sokoli postavili mučnikoma častno stražo in se udeležili njunega pogreba.

Br. Evgenu Sajovicu gre tudi zasluga, da se je ustanovila Gorenjska sokolska župa l. 1910. L. 1912. se je društvo udeležilo VI. vsesokolskega zleta v Pragi. Med svetovno vojno je društvo moralo prenehati z delom. Delovali pa so člani na skrivaj do osvobodjenja. Izgubili smo takrat brate dr. Janka Savnika, Egona Jezerška, Evgena Sajovice in kmalu po prevratu dr. Gvidona Sajovice. Po l. 1919. se je društvo zopet razmahnilo. Začela se je doba vsestranskega dela za zblizanje Jugoslovancov. Pod vodstvom staroste Janka Sajovice, Ivana Valencića in dr. Franca Šemrova je društvo živelo trdno življenje do ustanovitve Sokola kraljevine Jugoslavije.

Danes je kranjski Sokol težišče vsega sokolskega dela na Gorenjskem. Kakor pred vojno tako ustanavlja danes po vseh sokolska društva ter širi jugoslovansko misel in Tyršev idejo daleč naokrog. Kranjskemu sok. društvu ki nam je dalo tudi priznanega mednarodnega telovadca Petra Sumija, iskreno čestitamo ob jubileju in mu želimo obilo uspehov pri delu za telesni, moralni in nacionalni razvoj naše drage kraljevine. Zdravo!

Jz Dravske banovine

d Najvažnejše govore na zadnjem zasedanju društva narodov v Ženevi prinese v odlomkih v svoji emisiji v nedeljo ob 20:15 ljubljanska radio oddajna postaja. Prenos se bo vršil s tonfilmskega traku in bo trajal ca. 40 minut. Obsegal bo sledeče: 1. Volitev predsednika in govor predsednika min. Titulesca ob otvoritvi zasedanja. 2. Iz razprave o sprejemu države Mexike v članstvo Društva narodov. (Govor min. Brianda in min. Curtiusa.) 3. Iz velike razprave o delu Društva narodov (odlomki govorov min. Brianda in lorda Roberta Cecilja.)

d Diplomski učiteljski izpit so napravili na moškem učiteljskem v Ljubljani: Cerar Bogomir, Fister Franc, Gabrovec Avgust, Jelenc Bogomir, Novljan Stanko, Pagliaruzzi Siegfried, Strnad Rudolf, Toroš Ljubo, Zamljen Josip, Dougan Milan, Otič Pavel, Povše Franc, Sinkovec Viktor in Vilhar Srečko.

d Zatvoritev planinskih koč. Osrednji odbor SPD opozarja občinstvo, da se bode zatvoritev koč izvršila takole: Koči na Golici: Spodnja koča na Golici se zapre 1. oktobra t. l. — Krekova koča na Ratitovu bo odprta samo v nedeljo dne 20. t. m. — Staničeva koča bode zaprta v torek dne 22. t. m. — Erjavčeva koča na Vršcu se zapre dne 20. t. m.; če bo pa v vreme ugodno, pa prihodnjo nedeljo dne 27. t. m. Odprta pa bo, v slučaju lepega vremena, ob sobotah in nedeljah, na praznike in dneve pred prazniki. — Kamniške planine: Koča na Kamniškem sedlu in koča na Kokrškem sedlu sta bili zaprti 15. septembra. V slučaju lepega vremena ostane Čojzova koča na Kokrškem sedlu ob sobotah in nedeljah, dnevi pred prazniki in na praznike za silo oskrbovana in odprta.

d Odpovedana vožnja. Osrednji odbor SPD sporoča prijavitelcem in interesentom za avtovožnjo Ljubljana—Tržič, da je naročeni avto-bus radi premalega števila udeležencev odpovedan.

d Konkurs Jugoslovanske Pevske Zveze. Jugoslovanska Pevska Zveza razpisuje v zvezi s proslavo svoje desetletnice in vseslovanskim pevskim izletom, ki se bo vršil na Vidovdan 28. junija 1934. leta v Beogradu, konkurs 1. za kantato, komponirano za mešani zbor in orkester; 2. za zborovske skladbe: tri moške, tri ženske in tri mešane zборе. Besedila vseh skladb si izberejo lahko skladatelji sami, razun za kantato, vsebina katere naj izraža vodilno idejo jugoslovanskega naroda. — I. Oblika kantate je svobodna. Skladatelji se opozarjajo, da bodo kantato izvajali zbori vseh v Zvezi učenjenih društev in da radi tega upoštevajo možnost reproduciranja teh zborov. Trajanje kantate ima biti 15 do 20 minut. — II. Vsaka vrsta zbora (moški, ženski, mešani) ima tri kategorije. Zbori se kvalificirajo po kategorijah, po težkoči same skladbe: v prvo kategorijo pride najtežja, v tretjo najlažja skladba. Skladba tretje kategorije so v prvi vrsti namenjene podeželskim zborom. Radi tega naj skladatelji označijo, za katero kategorijo je skladba zložena, vendar si ocenjevalni odbor Jugoslovanske Pevske zveze pridrži pravico eventualne spremembe po skladatelju določene kategorije zbora.

Konkursa se smejo udeležiti vsi jugoslovanski skladatelji. Zadnji rok predložitve skladb je 31. september 1932. leta. Od odbora izbrane skladbe se bodo honorirale: Din 5000 za kantato, skladbe prve kategorije po Din 1200, druge po Din 1000, tretje po 800 Din. Nagrade skladbe ostanejo last Jugoslovanske Pevske Zveze. Skladbe morajo biti napisane razločno, s tujo roko in pod šifro. Na priloženi zapečateni kovrti naj napiše skladatelj svojo na partituri označeno šifro, a v kovrti svoje ime in naslov. Skladbe je poslati na naslov: Južnoslovanskom pevačkom savezu Beograd, Kralja Ferdinanda br 1. (Dom »Stankovič«). Ta konkurs se pod današnjim datumom razglaši v dnevnih v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Sofiji. — Glavni tajnik Kosta P. Manojlovič, skladatelj. Predsednik J. P. S. dr. Viktor Novak, univerzitetni profesor.

d Prošnje akademikov za sprejem v Oražnov dijaški dom in za podelitev brezplačne hrane. Po sklepu uprave Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani dobi tudi v zimskem semestru šolskega leta 1931/32 večje število revnih akademikov tukajšnje univerze brezplačno prehrano (kosilo in večerjo) v Akademskem kolegiju. V prvi vrsti bi prišli pri tem oni akademiki v poštev, ki bi zaradi pomanjkanja prostorov ne mogli biti sprejeti v dom, vendar pa prosto stanovanje ne izključuje brezplačne hrane v Akademskem kolegiju, če so gnotne razmere dotičnega akademika zelo neugodne. Prednost imajo v vsem medicini in nezakonski rojeni.

Telesni zdravnik poglavarja zamorcev

V toku svojih potovanj je prišel naravoslovec Ivar Broman k nekemu divjemu plemenu v Afriki. Poglavarja je ozdravil s par Aspirin-tabletami, nakar ga je ta imenoval telesnim zdravnikom. Toda nekega dne mu kralj naroči, da naj pre-skrbi, da se mu rodi sin. Kralj je skoraj zbesnel, ko mu je učenjak pojasnil, da Aspirin-tablete pri vsakem prehlaju, revmatizmu in drugih bolečinah zanesljivo in hitro pomagajo, da se pa takim željam ne more ugoditi. — Vendar kralj tega ni popustil veljati in mu je grozil z smrtjo. Profesor Broman je uvidel, da je skrajni čas odpotovanja.

Za one ugodnosti (brezplačno stanovanje in prehrano) se prosi v eni prošnji. Podčrtati pa je treba ugodnost, ki jo prosilec v prvi vrsti želi. Prošnje morajo biti opremljene z izpričevali o položnih poslednjih izpitih (kolokvijih), pri začetnikih z izpričevalom o višjem tečajnem izpitu, pri vseh z ne nad eno leto stari in po pristojni davčni upravi potrjenim ubožnim listom ter s krstnim in rojstnim listom. Nekolkovane prošnje se sprejemajo do 28. septembra t. l. in naj bodo naslovljene na: »Upravni odbor Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani« (univerza).

d Banovinski prikojevalni tečaj za krojače in šivilje. Kr. banska uprava, referat za pospeševanje obrti v Ljubljani, namerava tudi letos v zimskem času prirediti v Ljubljani za krojače in šivilje prikojevalne tečaje, ki jih bo vodil strokovni učitelj G. Knafeč Alojzij. Vsak tečaj bo trajal okoli 6 tednov. Začetek tečajev se bo naknadno določil. Interesenti naj pri-glasijo svojo udeležbo ustmeno ali pismeno pri referatu za pospeševanje obrti, Ljubljana, Stari trg št. 34/1 desno, kjer dobe tudi vsa nadaljna pojasnila.

d Lekarna v Laškem. Banska uprava je priznala krajevno potrebo lekarn v Laškem, za katero se je potegoval mag. pharm. Jurkas iz Zagreba. Ker se je zadeva zavlekla, je Jurkas prevzel lekarno v Pitomači ter umaknil svojo prošnjo za lekarno v Laškem. — Ta lekarna bo dajala sijajno eksistenco in opozarjamo naše in hrvatske lekarnarje nanjo s pozivom, naj nemudoma vložijo prošnjo na kr. bansko upravo.

d Volna, bombaž, nogavice in pletenine v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana. Zidovska ulica 4 in Stari trg 12. 600

d Fotoaparate kupite najboljšje pri Fr. P. Zajec, optik, Ljubljana, Stari trg 9. 420

d Sokolsko društvo Konjice priredi danes ob 15. uri tekmo koscev na grajščinskem travniku pod pokopališčem. Tekmujejo lahko vsi kmečki fantje, če tudi niso člani društva. Koso je primesti s seboj. Društvo je določilo za zmagovalce lepe nagrade.

d Telefonski promet. Otvorjen je telefonski promet Kranj—Jilemnice. Pristojbina za ednico: 59 Din 40 par. — Dalje je otvorenja telefonska zveza Radeče (Zidani most)—Postojna—Postojna—Benetke. — Otvorjena je telefonska zveza Muta—Reka.

d Služkinje pozor! Začetkom oktobra otvorimo tretji kuharski tečaj za služkinje. Pojasnila daje in sprejema vsak delavnik od 9.—11. ure vodstvo Solske kuhinje Njen. Vel. kraljice Marije, Prečna ulica 2. 2140

d Jugoslov. Siemens d. d. odelek za šibki tok Ljubljana poroča, da so radi preureditve električne urne naprave na tromostovju bila kratkočasno izklopljena električna urna stola mestne občine ljubljanske kot tudi električne ure na pošti in na nunski cerkvi. Ker ta dela v celoti še niso končana, bodo eventualno v teku prihodnjega tedna potrebne še kratkočasne prekinitve. 2143

d Razglednice o Ciril-Metodovi skupščini v Laškem se dobe v družbeni pisarni, Ljubljana, Bethovnova ulica št. 2. Cena: 1 komad 4 Din. 2145

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Perc, suši, munga in lika domače perilo

685

tovarna Jos. Reich.

Ljubljana

Nedelja, 20. septembra 1931. Evst. Pravoslavni, 7. september: Sozont.

Ponedeljek, 21. septembra 1931: Matej, Pravoslavni, 8. septembra: M. Gospa.

Nočno službo imata v nedeljo lekarni Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor na Miklošičevi cesti; v ponedeljek pa Kmet na Dunajski cesti, Levstik na Resljevi cesti in Bohinec na Rinski cesti.

■ Pismo angleških posetnikov ljubljanskemu županu. Župan mesta Ljubljane je prejel iz Westminsterja od g. Edith Butschera, institut za sociologijo, dijaška skupina, sledečo zahvalo: »Pravkar sem se vrnil v Anglijo in Vam pišem, da se v imenu cele partije študentov zahvalim Vam in vsem drugim, ki so nam skupaj napravili tako tople sprejem v Sloveniji. Imeli smo zelo prijeten praznik in smo zelo hvaležni za toliko dobrot, katerih smo bili deležni. Odnosi smo s seboj zelo vesele spomine in upamo predvsem na mnogo takih posetov v Vaši krasni deželi.«

■ Priglasi za ljubljanski gledališki abonma se od ponedeljka dalje sprejemajo še v blagajni Narodnega gledališča v dramskem gledališču. Dnevno od 9. do 12. in od 3. do 5. ure popoldne.

■ Otvoritev ljubljanske dramske sezone. V sredo, dne 23. t. m. se začne zopet delovanje ljubljanske drame v novi sezoni 1931/32. Kot otvoritvena predstava bo »Dogodek v mestu Gogic, igra v dveh dejanjih, katero je napisal Slavko Grum. Režija je prof. Šestova. V igri nastopi velik del našega dramskega ansambla; glavni vlogi sta v rokah gospe Šaričeve in g. Gregorin. O igri bomo še spregovorili. Druga premijera letošnje sezone bo v četrtek, dne 24. t. m. Vprizorila se bo Nestrojeva burka s petjem in treh dejanjih: »Prililčeje in prvo nadstropje«, katero je priredil za naš oder prof. Fran Kobal, režiral pa prof. Šest. V soboto 26. t. m.

OKUSNA IN ZDRAVA JE KOLINSKA KAVA!

se vprizori popolnoma na novo v režiji g. Cirila Debeveca Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovic. Dnevna blagajna bo začela poslovati v torek, dne 22. t. m. in sicer začasno v dramskem gledališču, in sicer v glavni veži od 10. do pol 13. ure in od 15. do 17. ure.

■ Slavko Grum: Dogodek v mestu Gogic. Izvirno delo v dveh dejanjih je namenjeno za otvoritveno predstavo letošnje dramske sezone. V glavnih vlogah nastopita ga. Šaričeva in g. Gregorin, ostale pomembnejše vloge so v rokah: g. Levarja, ge. Marije Vere, Gabrijelečeve, Rakarjeve, Vide Juvanove, g. Kralja, Današa in Skrbinska. V vseh manjših vlogah, ki jih je še cela vrsta, nastopa skoro ves naš dramski ansambel. Za vprizoritev izvirne igre so napravljene popolnoma nove dekoracije po osnutkih akad. slikarja prof. Vavpotiča. Odersko glazbo je napisal g. Vilko Ukmar. Režija je prof. Šestova. Za dramo, ki je popolnoma svojevrstno delo, vlada veliko zanimanje. Predstava je izven abonma.

■ Mestna zastavljalnica bo imela redni dražbi februarja zastavljenih predmetov in sicer za dragocenosti (zlatnino, srebrnino itd.) 6. oktobra, efekte (perilo, obleka, stroji itd.) pa 12. oktobra t. l. od 15. ure dalje v uradnem prostoru na Poljanski cesti št. 15. Opozarjamo, da v zastavo sprejemamo le taka koleša, za katera se lahko izkaže nabava z računom.

■ Glasbeno šolo otvori tudi letos Delavsko glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani. Vpisovanje vsak dan v društvenih prostorih v palači Delavske zbornice, I. nadstropje, I. vhod, do 25. septembra 1931.

■ Lutkovni odsek ljubljanskega Sokola otvori sezijo lutkovnih predstav v nedeljo 20. t. m. v Narodnem domu z veselo igro »Gašperček Larifari«. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Vhod za Bleiweisove ceste. Za letošnjo sezijo je pripravljen bogat spored, medtem tudi nova dela domačih pisateljev. Prispele so tudi nove lutke, ki so izdelane po naših narodnih tipih. Poleg predstav za mladino pa bodo uprizorjene tudi igre za odrasle. Vse predstave pa bo spremljal novoustanovljeni orkester.

■ Največja novost za foto-amaterja je novi ortohromatični 23° Sch film najboljšega nemškega fabrikata, ki ga dobiš za 16 Din velikost 6X9 samo v novi specialni Foto-trgovini A. SMUC vogal Wolfve ulice 8 in Marijinega trga. 2131

■ Posojila uradnikom daje Beogradska zadruha, Ljubljana, Mestni trg 25, I. 1986

■ MOTOH kava dnevno sveža! Kličite telefon 2577! 1470

Za splošno ključavničarstvo se priporoča Ivan Kralj, Gregorčičeva ulica 5.

■ Splošno kleparstvo, kritje lesenocementnih streh, napeljava strelvodov. M. Jankovič, Rimska cesta št. 19. Za delo se jamči. 1896

■ Obleke najnovejšega kroja pri »Gentlemen« Miklošičeva 18. Angleško blago v zalogi. — 1498

■ Onemoglost. Na Erjavčevi cesti je postalo nenadoma slabo magistratnemu slugi v pokojku Albinu Jebačinu. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v splošno bolnico.

■ Iz bolnice. V splošno bolnico se je prišlo zdraviti več ponesrečenec. 54-letni dninar Franc Žagar iz Besnice se je pri sekanju drv vsekal s sekuro v desno nogo. 29-letnemu lesnemu delavcu Mihi Orkiniju, stanujočemu na Gradu, je eksplodirala v rokah karbidna svetilka in ga poškodovala. 50-letni posestnik Jakob Markič iz Strahinja je padel po stopnicah in si zlomil desno roko.

■ Poskus samomora v policijskem zaporu. 30-letna brezposelna modistka Marija Gorgančeva, o katere tatvinah smo že poročali, si je včeraj v policijskem zaporu v samomirlem namenu prerezala vrat. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so jo obvezali. Njene poškodbe niso nevarne in bo lahko v kratkem zapustila bolnico.

■ Tatvine. Vlagalki Frančiški Ketejevi je bila v telovadnici realke ukradena aktovka z otroškim perilom in torbica, v kateri je imela 170 Din gotovine. — Monterju mestne elektrarne Josipu Bernotu, Lavričeva ul. 13. je bil ukraden suknjič, vreden 300 Din. — Učiteljici Frideriki Serošnovi, Bleiweisova c. 13. je bilo ukradenih več kosov ženske obleke v skupni vrednosti 600 dinarjev.

Proslava 50-letnice Prostovoljnega gasilskega društva v Zalcu

Dr. Pfriemer je še vedno v Mariboru

Neresnične vesti domačega in tujega tiska — Namerava se vrniti v Avstrijo

Maribor, 19. septembra.

Po našem domačem in tudi po tujem tisku se pojavljajo vsak dan najrazličnejše vesti, ki vedo povedati, da je dr. Walther Pfriemer, vodja ponesrečenega avstrijskega heimwehrovskega puča odpotoval preko Ljubljane in Postojne v Trst itd. Vse te vesti so popolnoma izmišljene. Resnica je, da je dr. Pfriemer še vedno v Mariboru, kjer stanuje pri svoji sestri na Zrinjskega trgu št. 3 in se od časa do časa pojavi tudi na ulici. Tako se je predvčerajšnjim sprehajal z voditeljem tukajšnje nemške manjšine, odvetnikom dr. Lotharjem Mühleinsom. Večino dneva pa prebije na stanovanju, kjer sedi na balkonu, obrnjenem na vrt in čita poročila časopisov o svoji polomiji. Prav tako so neresnične tudi trditve, da se je hotel umoriti.

Danes dopoldne je prišel na mestno policijsko predstojništvo, kjer je zaprosil za potni list, odnosno vizum, ker se namerava čez nekaj dni vrniti v Avstrijo. Opogumile so ga vesti, da so bili drugi njegovi tovariši in voditelji »Heimwehra«, kakor n. pr. knez Starhemberg itd. izpuščeni. Izjavil je, da tudi on sam ni zakrivil nič več in da zato pričakuje, da ne bodo z njim

drugače postopali. Sicer je pa pripravljen tudi odgovarjati in se braniti. Vendar po njegovi lastni izjavi, ne pojde že takoj nazaj. Počakal bo še nekoliko dni v Mariboru, da se razmere v Avstriji, ki so nastale po ponesrečenem puču, nekoliko uredijo in umirijo.

Dr. Pfriemer je še vedno potr in živčno zrušen. Njegova sicer kepka postava napravlja zelo klaverno utis. Na pogled ne bi nihče mogel zaslutiti v njem moža, ki je hotel z revolucijo postati voditelj Avstrije. Prav tako se bodo vrnili v Avstrijo tudi ostali Heimwehrovci, ki so za dr. Pfriemerjem pribežali v Maribor. V ostalem se pa tu sploh misli, da avstrijske oblasti ne bodo resno preganjale pučistov, ker so v zadevo umešane mnoge odgovorne politične osebnosti. Preiskava in vse ostalo bo le formalnost, ki naj preslepi tujino. Avstrijski politiki in državniki se zavedajo, da morejo take puče plodonosno izkoristiti za pumpanje novih mednarodnih posojil, od katerih živi Avstrija že vsa leta po svetni vojni, asfaltira svoje ceste, elektrificira železnice, dobro plačuje uradništvo in sploh ne čuti take krize kakor drugi.

Kdor hoče svež in zdrav ostati, naj popije en- do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice. Zdravniška poročila iz bolnišnic svedočijo, da radi pijejo »Franz Josefovo« vodo zlasti bolni na črevesju, ledvicah, jetrih in žolcu, ker brez neprijetnih občutkov in posledic promptno odvajajo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 471

Jesenice

Volilni imenik gotov. Volilni imenik za jeseniško občino je gotov. Naša občina ima 1912 volilcev; to število volilcev se razdeli na tri volilna okrožja in sicer: Sv. Križ nad Jesenicami 88 glasov, prvo volišče na Jesenicah (stari trg Jesenice) 896, drugo (stara Sava pa 928 glasov.

Nogometna tekma. Danes popoldne se vrši na novo urejenem sportnem igrišču pod Možakljo v Kurji vasi nogometna tekma med SK »Bratstvo« z Jesenic in SV »Villach« iz Beljaka.

Gostovanje. Danes gostuje na našem sokolskem odru šentjakovski oder iz Ljubljane. Včeraj so vprizorili trodejsko komedijo »Rečna ko cerkvena miš«, danes popoldne pa podajo »Bunbury«, komedijo v treh dejanjih.

»Jugoslavana« dobite na Jesenicah v treh trafikah in to v postajni trafikii g. Nikolavčiča, Antona, v trafikii gđ. Mici Mesarjeve in na Savi v trafikii gđ. Ane Klinarjeve.

Kamnik

Kamniški tenis-igranci odigrajo danes v Ljubljani revanšno prijateljsko tekmo z Ilirijo. Pri prvi tekmi v Kamniku so kakor znano Ilirijani zmagali v vseh partijah.

Julesa Vernea pozna po njegovih fantastičnih in avanturističnih romanih ves kulturni svet. Eno najboljših njegovih del je roman »20.000 milj pod morjem«. Po motivih tega romana je posnet film, katerega predvaja danes in jutri kino »Kamnik«. Občinstvo opozarjamo, da pričenjajo odsej večerne predstave že ob pol 8. uri.

Današnji nogomet. SK Kamnik odigra danes prijateljsko tekmo z Reko. Tekma se vrši na sejmišču.

Kamniški volilni upravičenci. V novem volilnem imeniku kamniške mestne občine je vpisanih 664 volilcev. Število volilcev je od zadnjih volitev le neznatno naraslo.

Smrtna kosa. V ljubljanski bolnici je umrla ga. Franciška Resnik, posestnica iz Most in lastnica hiše št. 29 v Novem trgu, kjer je bivala dolgo vrsto let. Naj počiva v miru!

Ustanova za »evne porodnice«. Državni svetnik Volkar, kamniški rojak, ki je živel dolgo vrsto let na Češem in tam tudi lani umrl, je naklonil pred kakimi šestimi leti 6000 Din kot ustanovo, iz katere naj se izplačujejo podpore revnim zakonskim in nezakonskim porodicam. Z obrestmi je sedaj vsota narasla na 8.500 Din, ker se dosedaj še nobena ni javila za podporo. Prosilke morajo biti kamniške občanke.

Koncert, katerega priredi v nedeljo, 20. septembra ob 8. uri zvečer v Kamniškem domu pevski zbor »Gorenjci« pod vodstvom dirigenta akademika Avgusta Cereja, obeta biti nadvse zanimiv. Obširen program, ki obsega 17 točk, bo izpolnil mešani zbor z 9 pesnimi skladateljev Ipavca (Milada), Adamiča (Večerna, Če ti ne boš moj, Solnce zašlo je za goro, Ne maram za te), Andžela (Dragi je daleko), Aljaža (Oj zbogom ti planinski svet) in Mokranjčev II. rukovet: Osu se nebo. — Poleg tega so prvič

na programu arije iz znanih oper. Operna pevka ga. Ivanka Ribičeva bo zapela 4 arije iz oper Carmen, Madame Butterfly in Vojvoda iz Montmartra, tenorist g. Janče Plahuta pa arijo iz Aida in Zajčev Pesmi slast. Duet iz Fausta in Prodane neveste pojeta gg. Plahuta in Šimen Roš. Pester program bo zaključila Premrlova kantata Solčna pesem sv. Franciška. Pri klavirju spremlja goj. konzervatorija gđ. Novakova.

Litija

Smrt. Lansko leto si je še zgradil lasten dom v ideličnem kotičku Frtice, kjer sedaj zaman čakajo nanj nesrečna soproga in dva mlada otročka. Pokojni se je mnogo udeleževal pri raznih kulturnih društvih, posebno pa na odrskih deskah Sokola v Smartnem ter ga bodo vsi težko pogrešali. Še pred kratkim je poročal »Jugoslovan« o težki nesreči njegovega očeta, znanega lovskega nimroda Petra, katerega je žalostna vest popolnoma strla. Vsem preostalim naše globoko sožalje, dragi Joško, tebi naj pa bo gorenjska zemljica lahka in v miru počivaj! — Pogreb se vršil v četrti popoldne v Zasipu pri Bledu.

Zarobil se je g. Polde Knol krojaški mojster z gđ. Silvo Lajovec. Cestitamo! Šahovski klub. Pri gostilni »Pri Urški« se je ustanovil, bolj pa oživil že svoj čas ustanovljeni šahovski klub, ter ima že svoj turnir, kjer si na lep način preganja naša inteligenca puste dolge jesenske večere.

Zelo bi bili hvaležni g. Flisu, da bi že razpisal dražbo zaplenjenega orožja, ki bi se morala po uredbi vršiti že meseca februarja.

Glavna zaloga tobaka se je preselila od trgovca Maksa Lajovca v Lebingerjevo hišo, kjer je bila že preje 27 let, t. j. do preobrata l. 1918.

Litijska kronika

Neki M. France, pekovski pomočnik iz okolice ljubljanske je prišel kot bivši trgovski potnik neke firme s šivalnimi stroji meseca aprila k gostilničarki g. Robavsovi v Lokah pri Arčičah ter je prošil za posojilo 1000 Din, kateri znesek je tudi prejel in je izposojeni denar kmalu vrnil. S tem je pridobil zaupanje, katerega pa je kmalu izgubil. Prišel je še enkrat in zopet dobil posojilo s pogojem, da ga vrne takom 5 dni, kar pa še ni storil in je tako zlorabil zaupanje. Prav tako se je »izposodil« tudi od pekovskega mojstra Rozine večji znesek. Nazaj pa ni denarja in ne Franceta, čeprav je že med tem minilo nekaj mesecev. Ko ga bodo dobili, bo imel gotovo opravka s paragrafi.

Radi hudega jezika je hotel sedlar T. France na kratko obračunati s Cilerjevimi, katerega je kratkoma, ko ga je slučajno srečal pod vasjo v Gabrovki, nekoliko »pobožal in zlasal«. Pri tem so imele besede tudi njegove močne pesti, vendar pa preveč hudo, tako da se bo moral še opravičevati pred sodnijo.

V Praprečah je neko dekle, za katero škili Kl. Bine. Da si jo ogleda še bolj od blizu, sta se z bratom Jančkom odpravila v njeno vas. Še pred vasjo pa sta srečala nekaj domačih fantov, s katerimi so se brž spoprijateljili in odšli k nekemu kmetu v bližini in zaželi piti bratovščino. Nazadnje je prišlo še žganje na vrsto, ki je razgrete možgane skoro spravilo v tako razpoloženje, da so pričeli drug drugega zbadati, dokler ni dal duška svojim trditvam Bine s tem, da je H. Jerneja z nekim toporiščem udaril preko pleč in ga je za nameček še vrgel čez živo mejo navzdol po bregu, da je še tam dobil precejšnje poškodbe. Kakšen bo obračun, bodo pa zvedeli pozneje...

Svilene nogavice niso več luksuz odkar obstoji LUX!

Nogavice — ki so oprane z Luxom — so dvakrat tako trpežne. Vendar je potrebno, da jih večkrat perete, ker nesnaga in prah škodujeta tkanini. Lux pere temeljito, ne da bi škodoval svili in rokam.

LUX

PODALJŠUJE TRPEŽNOST VAŠEGA PERILA!

LUX PERE
TAKO UDOBNO!
V VROČI
VODI RAZTOPITI
V MLAČNI PRATI
V MLAČNI
IZPLAKNITI

Udeleženci krojnega tečaja, ki ga je priredila banska uprava v Ljubljani

Seja celjske občinske uprave

Združitev mestne občine z okoliško — Novi kapucinski most — Regulacija Savinje

Zadnja seja mestne občinske uprave se je vršila v znamenju rešitve važnih zadev za mesto Celje.

Ob 18:15 je otvoril mestni načelnik g. dr. Gorican sejo. Uvodoma izvoli občinski svet reklamacijski odbor za volilne imenike in določi kot člane g. dr. Kalana ter g. Janiča.

Za pravno-personalni odsek je poročal g. dr. Kalan.

Za finančni odsek je poročal g. dr. Vrečko. Cirkusu, ki te dni taboruje na Glaziji, se zniža na njegovo prošnjo veseljena taksa od 10 na 6 odstotkov. V debato je prišlo nato velevažno vprašanje združitve mesta z okoliško občino. Predvsem je regulacija Savinje v veliki meri odvisna od združitve. Zadnje ljudsko štetje, kakor tudi pred kratkim sestavljeni volilni imeniki so pokazali, da število prebivalstva v okoliški občini stalno raste, dočim v mestu narašča. Magistratni ravnatelj g. nadsvetnik Šubic je že izdelal podroben načrt, kako bi se obe občini združili. Po eni varijanti bi se mestna občina združila s celokupno okoliško občino ter delom teharske občine, t. j. s krajema Čret in Zavodno. Po drugi varijanti pa bi se mesto združilo samo z delom okoliške občine, tako da bi odpadli kraji Gornja Hudinja, Lokrovec, Lopata, Pečovnik in Grmada. Ti kraji bi se alj pridružili drugim občinam ali pa bi med seboj tvorili lastno občino.

Razvila se je nato živahna debata. Nekateri občinski odborniki so imeli pomisleke proti združitvi, češ, da bi v novem občinskem odboru člani iz krajev, ki imajo zaenkrat še agrarni značaj, ne razumeli teženj mesta po modernizaciji in pa da finančna moč nove občine ne bi zmogla velikih investicij na novem teritoriju. Ker je v tem vprašanju treba še mnogo posvetovanj in proučevanja, se je zadeva odložila za nedoločen čas.

Za gospodarski odsek je poročal g. prof. Mravljak. Djordjevičev posestvo, na katerem je mesto hotelo otvoriti svoj kamnolom, se ne bo kupilo, ker so strokovnjaki izjavili, da kamen ne odgovarja po svoji trdoti. Zato pa bodo dali po strokovnjakih preiskati kamen v kamnolomu v Pečovniku.

Za stavbni odsek je poročal g. dr. Wolf. Tu se je razvila živahna debata o zgraditvi novega

mostu čez Savinjo. Dosedanji most je v tako slabem stanju, da je v najkrajšem času pričakovati, da se bo zrušil. Vsakoletna popravila stanje mestno občino ogromno denarja. Najtežje pa je vprašanje, kje da bi postavili novi most. Odsek je predlagal, da se naj postavi most tam, kjer je sedaj. Drugi projekt, hoče postaviti novi most v podaljšanju Glavnega trga, tako da bi se morala podreti kaplanija ter hiša, kjer se nahaja lekarna »Pri Mariji pomagalk«. Tretji projekt pa hoče izpeljati novi most v podaljšanju Kolenčeve ulice. Pri vseh treh so se navajali razlogi za in proti. Ker tudi v tem vprašanju še ni dovolj jasnosti, se je zaenkrat samo sklenilo most za prvo silo popraviti ter zainteresirati za to zadevo bansko upravo ter okoliško občino. Občinske ceste so se kategorizirale, kakor to zahteva novi zakon. Kot banovinske ceste I. reda se proglasijo Klavna ulica, Vodnikova ulica, Vrazov trg, Gregorčičeva ulica, Kapucinski most, Kapucinska ulica, Razlagova ulica ter Kolenčeva ulica.

Za vodno-regulacijski odsek je poročal g. ravnatelj Brinar. Zadnja povodenj je zopet resno pokazala, kako nevarnost preti mestu, če se regulacija Savinje in pritokov ne izvede v najkrajšem času. Referent je v daljšem in izčrpnem govoru razlžil trenutno stanje regulacije. Sklene se, od vseh v poštev prihajajočih faktorjev energično zahtevati, da se to za Celje in vso Savinjsko dolino pereče vprašanje spravi zopet v tek.

Za obrtni odsek je poročal g. Dobovičnik. Prošnji lastnikov avtoizvoščkov, da se naj zniža število koncesij, se ugodi na ta način, da se v prihodnje ne bo izdalo novih koncesij, razun če bo število že obstoječih koncesij nižje kakor dvajset. Po slučajnostih se je seja zaključila.

Krznarstvo

izdelava in popravilo krznenih plaščev in vseh vrst izdelkov iz krzna po najnižji ceni nudi

KRAŠNA MIRKO
Ljubljana
Wolfova ulica 12
(dvorišče).

Maribor

m Volilni imenik potrjen. Tukajšnje okrajno sodišče je včeraj dopoldne potrdilo novi mariborski volilni imenik.

m Ekскурzija železniških uradnikov. Včeraj ob 16.40 je prišlo v Maribor 27 uradnikov, ki so absolvirali kurz za železniške učitelje v Beogradu. Absolventi so pod vodstvom inspektorja Pavloviča prepotovali vso državo od Skoplja do Sarajeva, Splita, Zagreba in Maribora. Tu so si ogledali delavnice državnih železnic, kurilnice, kolodvora in druge naprave. Danes bodo z vlakom po Dravski dolini odpotovali v Dravograd in dalje preko Slovenjgradca, Šoštanj in Celja v Ljubljano ter na Gorenjsko.

m Orkester kraljeve garde iz Beograda v Mariboru. Kot smo že poročali, bo priredil 80 godbenikov broječi orkester kraljeve garde iz Beograda v početku oktobra velik koncert v Unio-novi dvorani. Opozorjamo že danes na ta redki umetniški užitek.

m Obisk tajnika transportne internacionale. Dne 28. t. m. bo prisel v Maribor tajnik transportne internacionale A. Nathaus ter bo na širši zaupniški konferenci poročal o položaju transportnega delavstva v Evropi.

m Promenadni koncert. Danes ob 11. do 12. bo ob lepem vremenu v Mestnem parku promenadni koncert železniške godbe pod vodstvom kapelnika Schönherria.

m Opozorilo tržnega nadzorstva. Mestno tržno nadzorstvo opozarja pekovske mojstre in prodajalce kruha, da so dolžni potrebi vsaki plačila zmožni stranki. Občinstvo pa se prosi, da kupuje kruh tam, kjer ga je doslej navadno kupovalo.

m Telefon tržnega nadzorstva. Mestno tržno nadzorstvo je dobilo lasten telefon s številko 25-77.

m Gledališki abonenti se sprejemajo še do četrta, 24. t. m. Ker poteče rok za priglase lanskih abonentov na lanske seje danes, so od jutri naprej vsi sedeži na razpologo. Kdor si še želi boljših sedežev, se naj požuri, ker je letos za abonma veliko zanimanje.

m Izredni občni zbor Okrajne skupine drž. namešt. in upok. v Mariboru bo dne 21. sept. ob 20. uri v dvorani Nabavlj. zadruge drž. nam., Rotovski trg, z dnevnim redom: poročilo funkcionarjev in likvidacija društva.

m Novi dimnikarski ometalni okraji. S 1. oktobrom se razdeli Maribor na tri dimnikarske ometalne okraje. Od tega dne dalje bosta v vsakem okolišu smela ometati samo ena dva dimnikarja, ki sta od občine določena. Prvi okoliš bo obsegal hiše v severno-zahodnem delu mesta, ki meji na vzhodu na Vrazovo ulico, Jugoslovanski trg, Grajsko ulico, Grajski trg, Veitnjško ulico, Jurčičevo ulico, Državni most in reko Dravo. Tu bosta ometala dimnike mojstra Martin Ertl in Marija Jurčič. Drugi okoliš tvorijo hiše v severovzhodnem delu mesta med Vrazovo ulico, Jugoslovanskim trgov, Grajsko ulico, Grajskim trgov, Aleksandrovo cesto, Sodno ulico in reko Dravo. Tu sta določena mojstra Ljudevit Pucelj in Josip Racek. Tretji okoliš obsega vse ostalo mesto; ometala bosta tu mojstra Franjo Koražija in Franjo Ratej.

m Oratorij. V soboto 3. oktobra se bo izvajal ob 20. uri v dvorani »Union« veliki Händlov oratorij »Samson«. Izvajal ga bo orkester in mešani pevski zbor »Slog« iz Ljubljane.

m Lekarniška služba. Nočno lekarniško službo ima od danes do prihodnje nedelje opoldne Vidmarjeva lekarna »Pri sv. Arehu« na Glavnem trgu.

m Kje se bo gradila nova šola v petem okraju? Kakor doznavamo, bi med drugimi prišel v poštev za urednjo nove šolske stavbe v pe-

tem okraju tudi ogal Frankopanove in Magdalenske ulice.

m Kežarjev večer. Dramatsko društvo v Mariboru priredi v četrtek 24. t. m. v Narodnem domu Kežarjev večer.

m Ceneno meso. Jutri, v ponedeljek, dne 21. t. m. se bo na stojnici za oporečno meso pri mestni klavnicni prodalo 150 kg govejega mesa po Din 5— ter telečje meso po Din 8—. Prodajalo se bo ob 7. uri na osebo največ 2 kg.

m Trg v soboto. Na trg so pripeljali tuji mesarji 1 govedo, 5 telet in 9 prašičev, slaninariji pa 59 prašičev. Cene nespremenjene. Prvič se je včeraj pojavilo na trgu tudi ovčje meso. Krompirja je bilo 28 voz, čebule 75, zeljnih glav 7, suhe robe 3, sadja in grozdja pa 17 voz. Kmetice so prinesle 56 kokoši, 911 piščancev, 45 rac, 15 gosi, 33 puranov in 32 kuncev. Sena je bilo 8 voz, otave 7 voz, slame pa 2. Cene se v splošnem niso spremenile. Kokoši so se prodajale po 25—35 Din, piščanci po 20—50 Din par, gosi po 35—50, purani po 35—60, kuncji pa 6—30, fazani po 17—18, kozlički pa po 40 Din. Grozdje je stalo 3—5 Din kilogram, slive 2—3, hruške 3—5, jabolka 3 do 4, breskve 3—6, brusnice pa 7 Din liter. Seno se je prodajalo po 80—90 Din, otava po 65—75, slama pa po 60—70 Din.

LUNA MARIBOR nogavice vseh vrst.

m Kje bi se preskrbel s špiritom in kisom za vlaganje? Samo pri trdki Jakob Perhavec, Gosposka ulica 9.

m Iv. Hričgo, ml. Maribor, Koroška cesta 15. Izdeluje glinaste peči, štedilnike ter sprejema vsa v stroko spadajoča dela in popravila po najnižji ceni.

m Samomur prekmurskega trgovca. Včeraj jutraj so ljudje našli na Königovem posestvu v bližini ceste Maribor—Sv. Peter nekega obešenca. Komisija, ki so jo pozvali k samomurcu, je dognala, da se je umoril 37letni trgovec Josip Kortič iz Čepincev pri Gornjih Petrovih v Prekmurju. Zakaj si je vzel življenje, ni bilo mogoče ugotoviti.

m Nezgoda izvoščka. V Tattenbachovi ulici je v petek okrog 24. ure izvošček A. K. zavozil v žice akrobatov in padel s kozla na tla. Pri padcu se je trenutno onesvestil, a se je s pomočjo pasantov zopet zavedel in sam odpe-ljal domov.

Gelje

* Razgrnitev volilnih imenikov. Od okrajnega sodišča potrjeni volilni imeniki za mesto Celje so razgrnjeni na vpogled pri mestnem načelnstvu ter pri okrajnem sodišču. Vsakdo lahko med uradnimi urami pregleda imenike in zahteva njih popravek. Pri volitvah bodo smeli glasovati samo tisti, ki so vpisani v volilne imenike. Popravek se zahteva pisмено ali ustno od mestnega načelnstva ali od okrajnega sodišča. Ker se bodo mogli po razglasitvi ukaza o volitvah zahtevati popravki samo še tri dni, je v interesu vsakogar, da se že sedaj preprta, ali je vpisan v volilni imenik.

* Smrtna kosa. 18. t. m. je v javni bolnici umrl 65letni ključavničar Škalec Blaž iz Dobrete vasi pri Sv. Petru v Savinjski dolini.

* Proračun mestne občine. Mestno načelnstvo javlja, da so proračuni mestne občine in njenih podjetij za upravno leto 1962. občanom na vpogled med uradnimi urami na računovodstvu od 21. septembra do vključno 5. oktobra. V tem času se lahko vlagajo morebitni pomisleki in pritožbe.

* Sestanek državnih upokoencev in upoko-jenk. Krajevna skupina državnih upokoencev in upokojenk v Celju poziva vse člane na se-stanek, ki bo v nedeljo 27. t. m. o. 9. do 11. v klubovi sobi Celjskega doma.

* Ljudsko vseučilišče bo imelo svoj letni občni zbor jutri v ponedeljek ob 20. v risalnici

Pozor pred zlorabo naziva!

Vedno pogostejše dobivamo dopise z naslovom »Vzajemna zavarovalnica — oddelek za samopomoč« — pa tudi sicer smo obveščeni, da organi raznih »Samopomoči« zlorablajo naše ime in največkrat le z zlorabo našega imena pridobijo novih članov. Z ozirom na to opozarjamo, da nismo niti v direktni, niti v indirektni zvezi s »Samopomočjo«, »Vzajemno pomočjo« in podobnimi pomočnimi blagajnami, ker se pečamo le z zavarovanjem na solidni zavarovalnotehnični podlagi. Nadaljno zlorabo našega imena bomo sodnijsko zasledovali.

deške meščanske šole. Na dnevnem ro so poročila funkcionarjev ter volitve. Prijatelji društva se naprošajo, da se sigurno udeležijo zбора.

* Vlom v občinski urad na Teharju. V noči od srede na četrtek so neznani storilci vlomili v občinski urad na Teharju. Najprej so skušali z železnim drogom odpreti okno, kar se jim pa ni posrečilo. Končno so predrl železna vrata ter v pisarni odprli več predalov. Našli pa niso ničesar ter so vzeli le občinsko štampajko z blazinico. Za drznimi vlomilci ni sledu.

Pluj

p Zlobna poškodba tuje lastnine. V Placarju št. 25 stanuje posestnica Roza Horvat, mirna in pridna žena, ki se briga edinole za svoje posestvo. Ker je vdova, ni imela v hiši — razen služinčadi — nobene moške osebe. Radi tega so jo hodili domači fantje ponočnjaki češče nadlegovat in pred hišo razgrajati. Pred nekaj dnevi so zopet prišli pozno v noč, seveda v-njeni, ter začeli okrog hiše tuliti in razgrajati. Ko jih je posvarila in prosila, naj mirujejo, so začeli z vso silo metati kamenje v okna, in razbili vse, kar jim je prišlo v roke, tako da so napravili škodo nad 1000 Din. Orožništvo je junake izsledilo in sicer so to bratje Jožef, Janez in Alojz Matjašič ter Konrad Voda, vsi posestniški sinovi iz Placerja. Ovađeni so radi zlobne poškodbe tuje lastnine okrajnemu sodišču, radi kalenja nočnega miru pa politični oblasti. Upa-mo, da bodo oblasti te junake za njih čin eksemplarično kaznovali, kar v polni meri tudi zaslužio, da se ta grda razvada enkrat zatre.

p Tatvina kolesa. Franc Prelaz, posestnik v Prvencih, je pustil svoje kolo za trenutek pred gostilno Jožefa Horvata v Gorišnici pri Sv. Mar-jeti nižje Ptuj. Ko se je vrnil iz gostilne, kole-sa ni bilo več. Kolo je marke »Neger« in 1500 dinarjev vredno. Tatu zasleduje orožništvo.

p Očeta je pretepel. Ivan Horvat, posestnik v Bukovcih, je pretepel svojega očeta Jožefa Horvata tako hudo, da ima po vsem telesu rane in so morali poklicati zdravnika. Proti vzornemu sinu je uvedeno kazensko postopanje.

p Vlom. Neznani lopovi so vlomili v stano-vanje Sebastijana Zemljariča in Marka Divjaka, posestnika v Stojncih ter odnesli razne stvari, kakor obleko, perilo, razno orodje, živila itd. Škoda znaša nad 10.000 Din. Orožništvo je uvedlo zasledovanje. Sumi se, da so vlomilci oni štirje cigani, ki so pri napadu na orožniš-tvo v Rogozniškem gozdu sodelovali, a se jim je posrečilo zbežati, med tem ko je bilo, kakor že znano, pet razbojnikov ujetih.

p Nasilen berač. Anton Devečar, lenuh, brez poklica, pristojen v občino Velika Nedelja, je kakor po navadi tudi 18. t. m. beračil po Ptuj. Ko je tako prišel k mesarju Skrbinski, mu ta

ni hotel ničesar dati. Devečar pa je radi tega postal tako roblaten, da je Skrbinska udaril po glavi. Posredovati je morala policija, ki je na-silneža aretirala in oddala v zapore okrajnega sodišča.

Novo mesto

Volilnih upravičencev ima mestna občina no-vomeška 936. Levi breg Krke (stara mesto) šteje 635 volilcev, desni breg (Kandija) 301 vo-lilica. V sosedni šmihel-stopiški občini bo 1919 volilcev porazdeljenih na pet volišč in sicer: šmihel 639 volilcev, Mali Slatnik 301, Stopiča 510, Podgrad 201 in Valta vas 268 volilcev.

Stoletnica novomeškega kolegijalnega kapitlja. Prihodnji petek, 25. t. m. bo sto let, odkar ima dolenska metropola svoj kapitelj. Prihodnjo ne-deljo 27. t. m. se bo vršila svečana proslava te pomembne stoletnice v kapiteljski cerkvi.

Nogometna tekma je danes popoldne na Loku med tukajšnjim SK Elanom in SK Slovanom.

Vlomilci na delu. Pičlo uro hoda od Novega mesta ob lokalni progi Novomesto—Straža stoji nekaj hišic, ki nosijo ime Grublje. Prva večja naselbina v bližini je Češča vas. Prazni so zdaj čez dan kmečki domovi, vse je na polju. Tudi grubeljska posestnica—vdova Ana Megličeva je kopala na njivi za gričkom krompir. Dom je ostavila dobro zaklenjen. Mali njen sinko Rudi je primahal okoli dveh popoldne iz mestne šole in v svoje največje začudenje zagledal za od-prtimi vežnimi vrati vse razmetano in niko-gar doma. Sluteč nesrečo, je skočil na bližnjo njivo do matere. Ugotovili so, da je njihovo od-sotnost izbral tat, ki je utrl šipo, potegnil za-vese in potem za zastrtimi okni opravil svoj posel. Odnasel je mnogo ženske in moške oble-ke in perila, dve srebrni uri in zadnje prihranke uboge vdove, izkupiček za prodano živino, 4500 Din. Skupno je reva oškodovana za devet tisoč Din. — Iz znane Drenikove gostilne v Bršljinu pa so v sredo ponoči tatovi odnesli precej sla-nine, masti in jaje ter v naglici pobili še več steklenic.

Škofja Loka

Poslednja pot s. Tončke Hafner-Okornove je bila najgloblji dokaz velikega spoštovanja in ljubezni, ki jo je uživala pokojnica med nami. Za krsto so stopali globoko užaloščeni svojci in dolge vrste prijateljev in znancev. Žalni spre-vod je krenil preko Mestnega trga na pokopa-lišče, kjer se je poslovil imenom Sokola od zaslužne sestre br. Rudolf Horvat. Skrbno pred-našana »Blagor mu« pevskega zbora je zaklju-čila to žalostno pot.

Paštal v temi. Most preko Poljanščice loči škofjo otko od 5 minut oddaljenega Puštala, v katerem vlada ponoči popolna tema. Gotovo ne bi bilo zvezano s previsokimi stroški, ako bi se vsaj na par najvažnejših točkah Puštala na-mestile žarnice.

4,000.000
je v rabi
pisalnih
strojev

UNDERWOOD

ker je neprekosljiv v trpežnosti, zato
tudi najcenejši.

Zaloga: **Ludv. Baraga - Ljubljana**

Šelenburgova 6
Telefon 29—80

Claude Anet:

Arijana

Roman ruske deklce.

Vidite, take lepe teorije se porajajo v njihovih mla-dih glavah. Teorije, o katerih ne bom dalje raz-pravljaj. Samo eno bi rad vedel: kje je točka, pri kateri stopijo te teorije v nasprotje s prakso? Naj-razumnejša med temi dekleti si štejejo baje v čast, da se udajajo brez ljubezni in celo brez užitka, hoteč dokazati svojo samostojnost. Tako daleč jih zava-ja neizproсна logika. Šele tedaj so uverjene, da so de-janski premagale zaničevani predsodek in ne samo v besedah. — Ta dežela je v resnici neizčrpna zaklad-nica izrednih prispevkov za zgodovino pravosti se-danjih časov.

»Dobro, toda če katera izmed teh tako razumnih in izprevrženih deklet naleti na pravega moškega, je konec vseh teorij in postane sužnja. Ali niste sami nedavno nekaj takšnega izkusili? To vam je bolje znano kakor meni. Jaz sem bila neizkušena goska, ko sem se poročila in tudi to ni bilo prav. Če bi imela hčerko, kako neki bi jo vzgojila? Mislim, da bi vad-ljala. Teh stvari ne jemljem tako resno kakor vi. Življenje je tako težavno, da ne morem vnaprej ob-soditi one, ki iščejo izhoda iz vsega tega zla.«

Treba je povedati, da sta se Konstantin in Nata-ša videla samo pri njiju skupni prijateljici. Dasi je bil mladi ženi prijateljski naklonjen, je ni do sedaj obiskal, boječ se, da se ne bi njuni odnošaji razvili v drugačno obliko. Čutil je, da ni ravnodušen do Na-taše, in prevzela ga je blagodejna misel, da bi uteg-nil najti pri Nataši miren pristan, kamor bi se zate-ke, ako bi se mučni boj z Ariano poostiril in bi ga prisilil, da jo zapusti.

Zakaj včasih je bil izredno hud na Ariano. V trenutkih jeze, ki jo je tako rada vzbujala v njem s svojim hladnim cinizmom, s katerim je o sebi go-vorila, se je Konstantin večkrat vprašal, kako more prenašati življenje s to malo in že pokvarjeno Ari-ano, ki je bila vkljub mikavni mladosti in čaru svoje-ga duha zlobna do dna duše?

Morda ga je vezalo nanjo tisto čudno nagnjenje, ki ga ima človek do vsega, kar je neznano? Ali je bil strah pred grozečo praznino, ki bi jo nadomestila? Morda pa je na poti svojega življenja prisel do točke, ko človek ne mara dati iz rok, kar ima, boječ se, da ne bi našel boljšega nadomestila? Konstantin se je večkrat tako izpraševal, toda poglabljajoča se prisrčnost med njim in Natašo ga je vselej potolažila. Če je le hotel, pa bi imel takoj novo, dražestno ljubico. In zavest, da ženskam še ugaja, kar je ugotovil pri Nataši, ga je navdala z novo samozavestjo v boju z Ariano in mu vrnila prejšnjo hladnokrvnost.

»Kaj pa,« se je vprašal, »če jo obdržim vkljub vsem žalitvam, vkljub izpriženosti in vkljub temu, da se še meni včasih zamrzni? Tedaj naju spaja neka tajna vez. Kakšen ljubezenski napoj mi je natočila ta mala čarovnica?«

Vendar pa se vkljub temu ni hotel navezati na Natašo in zato jo je poredkoma videl. Sam sebi se je torej čudil, ko je brez pomisleka zaklical njen naslov kočijažu, ko ga je zapeljal izpred gledališča.

Pritlična okna hiše, v kateri je Nataša stanovala, so bila razsvetljena. Služkinja ga je peljala v veliko, bolj skromno opremljeno sprejemnico. Nekaj minut pozneje je vstopila Nataša.

Imela je na sebi belo domačo obleko, okrog pleč pa lahek, pisan šal. Temni razpuščen lasje so ji ob-robljali otroški obraz. Radostno ga je gledala s svo-jimi rjavimi, smejočimi se očmi. Prožila je Konstan-tinu obe roki, stopila tik njega in rekla s svojim mehkim, blagodejnim glasom, ki mu je bil že tako domač:

»Kakšno presenečenje ste mi pripravili s svojim obiskom! Gotovo vas je privedla semkaj kakšna dra-ma vašega življenja? — Zakaj me niste obvestili po telefonu. Pripravila bi vam bila dostojnejši sprejem in bi se bila v vašo čast tudi počesala. Pojdiva iz te sobe. Mrzlo je tu in preveč svečanostno. Pridite v mojo sobo.«

Trgatev — važno opravilo vinogradnika

Radi ugodnega solnčnega vremena, ki se je šele v zadnjih dneh poslabšalo, so letošnja poročila o poskusnih analizah letošnjega mošta v splošnem povoljna. Tako v Dolenjske, kakor tudi štajerske prihajajo vesti o znatno višjih odstotkih sladkorja, kot je bil to slučaj lanske leto. Grozdje, ki se gromadi v tako razveseljivih množinah na naših tržiščih, potrjuje vse te analize, tako po sladkosti, kakor tudi dobrem okusu.

Blizu se čas, ko bo naš vinogradnik opravljal najlepše in najveselejše opravilo. Kmalu bodo zapele po gorcih brente, vriskanje in petje se bo razlegalo po brdih, polnih božjega sadu. Z veliko skrbjo in svečanostjo se pripravljajo vinogradniki na veliki dan. Čeravno pa se je vinogradništvo po naših krajih povzpelo do častnega mesta, vendar na žalost grešijo nekateri posamezniki še vedno preveč, baš ob času trgatve. Največ škoda se povzroči s prezgodnjim trganjem. Komaj postanejo grozdi mehki in je nekaj jagod radi ptičje nadlege in gnlobe izgubljenih, že pričnejo naši vinogradniki forsirati prezgodnjo trgatve. Glavna skrb našega vinogradništva pa bi morala biti ravno v sedanjih časih, da se s pozno trgatvijo doseže kar najboljša kvaliteta, ker le tako bomo lahko vnovčevali svoje pridelke.

Ne puščajmo se zavesti od zadnjega deževja, ki je povzročilo sporadično gnlobo na grozdju, da bi se s trgatvijo prenažili! V tem slučaju je mnogo bolje, da napravimo nekako predtrgatev in pobereimo nagnite grozdje, oziroma da porežemo vse one mladike, ki imajo same nagnite grozde. Pri zdravem grozdju, ki poseduje kako gnlo jagodo, moramo isto odstraniti, da se gnlobo ne širi tudi po zdravem grozdju. V nekaterih krajih Vipavske doline imajo navado, da prireajo tudi še drugo predtrgatev, posebno za sortirane vrste, tako da se poznejši solnčni dnevi izkoristijo za zboljšanje kvalitete, kajti toliko časa, dokler ima trta še zelene liste, pomnožuje vsak solnčni dan množico sladkorja v grozdu. Zanimivo je, da je v južni Italiji trgatve stalno za najmanj 10 dni kasnejša, kakor pa n. p. v Brdih. Tudi tam, kjer obstoja zakoniti rok trgatve, je umestno, da pri ugodnih vremenskih prilikah tudi še po tem terminu počakamo na glavno trgatve.

Iz gnilih jagod napravljeni mošt predtrgatev se napolni v dobro zažveplane sode, po štirindvajsetih urah se mošt pretoči v nezažveplane sode, katerim se doda čista kultura glivic kvasovk. S tem se odstrani slab duh po gnlobi, obenem pa se doseže ugodno kipeenje.

Gospodarske vesti

× Sadržarji! V dneh 25., 26. in 27. oktobra t. l. se vrši v prostorih Ljubljanskega velesejma velik sadni sejem. Vsi sadjarji so vabljeni, da se s svojim pridelkom udeležijo tega sejma. Kdor namerava sodelovati, mora do 1. oktobra t. l. prijaviti svojo udeležbo na naslov »Sadjarstvo in vrtnarstvo društvo« v Ljubljani, Rešljeva cesta 24/II. V tej prijavi je točno navesti, katere sorte se bodo poslale, koliko od vsake sorte, v kakšni posodi in koliko sadja od vsake sorte (razen tistega, kar namerava poslati) ima dotičnik sploh napredaj oziroma doma v zalogi. Skrbelo se bo namreč po možnosti za odjemalce ne samo za tisto sadje, ki bo postavljeno na sejem, ampak tudi za zaloge, ki jih imajo doma. V poštev pride samo trpežno pozno jesensko in zimsko, skrbno izbrano namizno sadje, zlasti jabolka in hruške, in sicer samo tistih vrst, ki se nahajajo v sadnem izboru za Dravsko banovino. Vsa nadaljnjaja pojasnila daje Sadjarstvo in vrtnarstvo društvo v Ljubljani.

× Jugoslavija in moratorij nemških reparacijskih obveznosti. Iz Pariza poročajo, da je naš zunanji minister dr. Marinković razpravljal s francoskim finančnim ministrom Flandinom o stališču Združenih držav ameriških, ki se ne soglašajo z izrednimi merami, ki jih zahteva naša država v vprašanju nemškega moratorija.

× Izvoz lesa. Priprave za enotno organizacijo lesnega izvoza, ki so se pred kratkim započele v Beogradu in na Dunaju, se bližajo koncu. Tudi v drugih važnejših centrih naše države, tako v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in na Sušaku so se vršili razgovori lesnih interesentov, ki so obravnavali vprašanje skupne in enotne organizacije lesnega izvoza.

× Znižanje diskontne mere v Avstriji. V dunajskih finančnih krogih se zatrjuje, da se bo radi sporazuma, ki je bil dosežen v Zenevi, že v prihodnjih dneh znižala diskontna mera avstrijske Narodne banke.

× Romunija v težkih finančnih stiskah. Na berlinski borzi so povzročile veliko nervozo in vznemirjenje vesti, da namerava Romunija ustaviti inozemska izplačila. Gospodarski urednik »Berliner Tagblatt« se je o stvari informiral na pristojnih mestih, kjer so mu zagotovili, da ni govora o kakih nerednostih v izplačevanju inozemskih obveznosti, da pa se resno misli na uvedbo notranjega moratorija.

Dobave

Direkcija državne železarne Vareš sprejema do 30. septembra t. l. ponudbe glede dobave 4000 kg mila.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. septembra t. l. ponudbe glede dobave 520 m³ stekla, 2000 kg pisanih cunj, 30 komadov betonskih kadi, 30 komadov ognjevarnih letev, 100 komadov galvalnih veder, 3000 komadov brezovih metal in 1000 kg mila za pranje.

Borzna poročila

dne 19. septembra 1931
Devizna tržišča

Ljubljanska borza danes ni poslovala.
Zagreb, 19. septembra. Amsterdam 2283:57 do 2290:41, Dunaj 795:07—797:47, Bruselj 788:45 do 790:81, London 274:85—275:67, Milan 296 do 296:90, New York ček 56:4818—56:65:18, Pariz 221:78—222:44, Praga 167:58—168:08, Curih 1105:05—1108:35.

Dunaj, 19. septembra. Amsterdam 287:15, Beograd 12:55, Bruselj 99:08, Bukarešta 4:2412, London 34:5737, Madrid 65:10, Milan 37:225, New York 711:20, Pariz 27:87, Praga 21:0762, Sofija 5:1530, Stockholm 190:25, Kopenhagen 189:90, Varšava 79:57, Curih 138:84.

Curih, 19. septembra. Beograd 9:03, Pariz 20:07, London 24:8675, New York 511:87, Bruselj 71:40, Milan 26:77, Madrid 46:60, Amsterdam 206:60, Berlin 120:90, Dunaj 71:97, Stockholm 136:95, Oslo 136:77, Kopenhagen 136:77, Sofija 3:70, Praga 15:16, Varšava 57:30, Budimpešta 90:0250.

Vrednostni papirji

Zagreb, 19. septembra. Državni papirji: 7% invest. posojilo 65—69, vojna škoda 269—270:50

280, 276, kasa 274, 271, 268, 280, dec. 268 do 275, 275, 272, 4% agr. obv. 40 bl., 7% Bler. 57—59, 58, 7% pos. hip. b. 62, 6% begl. 42:50 do 44. Banke: Poljed. 52—52:50, Kredit 121 do 126, Hrvatska 50 denar, Praštediona 957:50 do 965, 957:50, Union 150—155, Jugob. 67—68, Obrtna 36 den., Srpska 177—189, Ljublj. kred. 120, Mednarodna 68 d., Narodna 3:750—3:975. Industrije: Dem. 111—114, Narodna 25 d., Gut. 105—110, Šečarana Osijek 197—201 Trboveljska 186—190, 187:50, Slavonija 200 d., Vevče 120—122, Danica 75 bl., Drava 192:50—200, Osj. ljeavavnica 55—60, Ragusea 300 bl., Jadran 460—480, Oceanija 190 bl.

Dunaj, 19. septembra. Bankverein 13:40, Dunav-Sava-Adria 11:51, Prioritete 31:25, Trbovlje 19.

Zitna tržišča

Novi Sad, 19. septembra. Pšenica: Cene po zakonu. Vse ostalo brez izpremembe. Tendence: za koruzo čvrsta, za ostalo neizpremenjena. Promet: skupno 54 vagonov.

Budimpešta, 19. septembra. Tendence stalna, za rž in koruzo prijazna. Promet omejen. Pšenica: dec. 10:44—10:46, marec 11:49—11:66 (11:60—11:62). Rž: marec 11:59—11:70 (11:69 do 11:70). Koruza: maj 12:55—13:03 (12:85 do 12:90).

Tržno poročilo

Na spodnjem ptujskem polju zaznamujemo ta teden sledeče izpremembe:

Beli krompir: Povpraševanje z ozirom na nakupno ceno 75 Din popustilo, kar je imela za posledico nazadovanje cene. Te dni se plačuje 70 Din, zdi se pa, da se bo ta cena težko držala, ker so nastopile druge pokrajine s svojimi ponudbami. Radi tega je pričakovati eventualno nadaljnje nazadovanje v ceni.

Zgodnji krompir: Pred tednom smo zabeležili nakupno ceno 100 Din. Kakor pa se je pozneje izkazalo, je neki trgovec to ceno producentu neobvezno nudil ter s tem zasledoval svoje posebne cilje. Bilo bi dobro, da se za tako beganje ljudstva pokliče na odgovor. Te vrste krompir se je in se plačuje od 80 do 90 dinarjev.

Cebula: Cena in kupčija negotova. Trgovci blaga na skladišču nimajo, producenti pa le toliko, kolikor je v rokah bolje situiranih kmetov, od teh pa blaga ni za dobiti, trdi če se jim nudi 1 Din nad dnevno ceno. Radi po večini razprodanega pridelka manjše kupčije od 200—250 Din.

Cesen: Zaloge skromne, cena od 500 do 520 dinarjev.

Zelje: Neizpremenjeno.

Pikol: Od zadnjega poročila neizpremenjeno. Jabolka namizna. Kupčevanje živahno — pri skromnih cenah. Mešana vrste 90—100, rezete 140—150, kanade 130—180 Din.

Jabolka za prežo: Čuje se, da se baje nudi komaj 20—30 Din za 10 kg. Vesti ne moremo kontrolirati, dozdeva pa se neverjetna, ker je absolutno preizkušna. Vsaj 45—50 Din pa bi producent že lahko izkupil.

LUD. ŠTRUKELJ
SPECIJALNI ATELJE ZA SPLOŠNO
ČRKOSLIKARSTVO
LJUBLJANA, CELOVŠKA C. 14
(NASPROTI VELESEJMA)

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Drama

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sreda, 23. septembra: »Dogodek v mestu Gogij«, premijera. Izven.

Četrtek, 24. septembra: »Pritličje in prvo nadstropje«, veseliga, premijera.

Petek, 25. septembra: Zaprtlo.

Sobota, 26. septembra: »Kralj na Betajnovic«, premijera. Izven.

Nedelja, 27. septembra: »Pritličje in prvo nadstropje«, Izven.

Opera

Nedelja, 27. septembra ob 16. uri: »Prodana nevesta«. Gostovanje v Kranju.

... in zdaj že četrti rod!

Ze več ko 80 let uporabljajo izkušene gospodinje za pranje mila „Jelen“. Trije rodovi že poznajo to čisto, izdatno milo - in zdaj ga spoznava in čisla že tudi četrti rod!

SCHICHT ^{ovo}
MILO „JELEN“

vedno tako, kakor je bilo,
vedno enako dobro

Šoštanj

Volilni imenik. Volilni imenik občine Šoštanj je okrajno sodišče v Šoštanju potrdilo in je na razpolago pri sodišču ter pri občinskem uradu vsakomur, da se prepiše, ali je vpisan v imenik ali ne.

Požar. Ob zadnjem neurju 12. t. m. je strela adarila v poslopje posestnika Franca Britovška pd. Morna na Lomu. Ker leže poslopja visoko na hribu in ni v bližini vode, je bila vsaka pomoč izključena. Zgorela je hiša, gospodarsko poslopje in svinjak z vsem orodjem, pohištvom in živčjem. Britovšek trpi škode za približno 110.000 Din. Zavarovan je bil pri »Dunavu« za 93.000 Din.

Čeden abonent. Delavec R. Č. iz Lave pri Celju je bil od 20. julija do 18. avgusta zaposlen pri zidanju hiše Filipa Pukla v Šoštanju. V tem času je bil na hrani v gostilnah Huberta Lihtenegerja, Matevža Ježovnika in v hotelu Jugoslavija. Na jedachi in pijači je ostal dolžan 500 Din. — Ko pa je sprejel od Pukla zasluzek, je z Šoštanja odšel, ne da bi se zmednil za dolg.

Kranj

Odhod srezkega načelnika. Srezki načelnik g. Josip Znidarčič je imenovan za srezkega načelnika za ljubljansko okoličico. Izredno priljubljenu g. svetniku želimo na novem mestu mnogo sreče. Z besedo in dejanjem je pomagal prebivalcem našega sreza. Pogrešali bomo tudi njegovo soprogo go. Miro Znidarčičevo, ki je z vsestransko iniciativnostjo bila stebel naših kulturnih in narodnih organizacij. Krog napredne kranjske inteligence se bo z odhodom odlične rodbine znatno zmanjšal.

Kontrola mer. Ta torek in sredo sta uradna dneva za kontrolo sodov in mer.

Kino Talija predvaja v nedeljo 20. septembra zveni velofilmi Afera Pukovnik Rodel, svetovno znana Avstrijsko-ruska spionaža, v glavni ulozi Lil Dragover, Theodor Loos, Franc Hölzl, Will Bauer, dr. Weinmann, Magnus Stifter.

Blejski šahovski mojstri v Kranju. V četrtek ponoči so se šahovski mojstri na povratku iz Ljubljane ustavili v kavarni hotela »Stara postaja«. Kljub pozni uri se je vest o njihovem prihodu hitro raznesla po mestu in so številni prijatelji šaha napolnili kavarno, kibicirali in občudovali mednarodne mojstre.

K današnjemu sokolskemu slavlju. Članom se posebej niso pošiljala vabila za proslavo društvene 35-letnice. Danes ob pol 11. uri je slavnostna skupščina, zatem poklonitev pokojnim bratom; popoldne ob dveh bo pozdrav pred Mestno hišo, kjer pripadeta naraščaj in deca na prapor lep trk. Popoldne ob 3. uri bo na letnem telovadšču ob Narodnem domu nastop. Naš večkratni mednarodni tekmovalci in prvaki, kranjski rojak br. Peter Šumi privede k nastopu prvo vrsto ljubljanskega Sokola, izpopolnjeno z mednarodnimi tekmovalci.

Povečava tovarne »Jugočeške«. Tekstilna tovarna »Jugočeška« bo prizidala k že zgrajeni tiskarna skladišče. Obravnava in ogled sta se vršila večeraj dopoldne.

Nove učne moči na »Glasbeni šoli«. Na »Glasbeni šoli« poučujeta letos g. Fakin, ki vodi violinski pouk, in njegova soproga, učenka pianista Ravnika, ki bo poučevala klavir. Dosedaj sta bila v Novem mestu, kjer sta bila izredno priljubljena. Vodita tudi sokolski zbor in orkester.

Št. Jurij ob južni železnici

Sejm. Dne 21. t. m. se vrši redni živinski in kramarski sejm. Radi tega se je preložil živinski sejm v Št. Vidu pri Grobelnem, ki bi se moral vršiti istega dne, na naslednji dan, to je na torek 22. t. m.

Umrl je ugledni posestnik g. I. Šumej v Novi vasi. N. v. m. p.

Odlikovanje. Šolska upraviteljica ga. Ljudmila Schreiner je bila odlikovana za zasluge na šolsko-vzgojnem polju z redom sv. Save V. razreda. Čestitamo!

Požar. V sredo ob pol 11. ponoči je izbruhnil v Pletovarjih pri Ponikvi velik požar, ki je v kratkem času uničil velik objekt, Gasilci iz Sv. Jurija so bili obveščeni, pa radi oddaljenosti niso odšli na mesto požara.

Iz obcestnega jarka, ravno nasproti trotoarja skozi trg, se širi neznosen smrad. Želimo, da se jarek osuši, da ne bo voda zastajala in zasmarjala okolice.

Gradbe. Gradbeno gibanje v našem trgu je bilo letos zelo živahno in se kljub poznemu času še vedno popravljajo hiše v trgu. G. Mastnak je dovršil veliko gospodarsko poslopje. Dokončana je tudi stanovanjska hiša g. Petka na Spodnji gmajni. Bivši šentpeterski živinozdravnik g. Uršič je končal s pripravami za zidanje lastne hiše in bo v kratkem začel z zidanjem. Hišo zdravnika g. dr. Svetine, katero je nedavno kupil od ge. Kavčičeve, temeljito popravljajo in dobiva prikupnejše lice. Tudi okoliška občina renovira svojo hišo, ki je bila popravila že dolgo potrebna. Popolnoma bo renoviran tudi kolodvor, čigar zunanjost je bila že v zelo slabem stanju. Ob tej priliki bi bilo želeli, da se napeleje v kolodvor elektrika, za katero se že tako dolgo poteguje.

V renovirani cerkvi v Škofji Loki

Škofja Loka, 19. septembra.

Še par tednov in zgodovinsko zanimiva župna cerkev sv. Jakoba v Škofji Loki bo povsem prenovljena in izročena svojemuzvišenemu namenu. Svetišče nudi že sedaj popolnoma drugo sliko in se zdi človeku skoro neverjetno, da je notranjščina vendarle od iste, prej takozpustne cerkve. Strop krasi brezštevila reber in sklepnikov, ki jih je okoli 300. Vsa polja med rebri so restavrirana, slike prenovljene in cerkev se kaže sedaj v svoji prvotni lepoti. Slikarska dela je izvršila trdka Križnar iz Št. Vida nad Ljubljano, Kristusa v fasadi glavne ladje je naslikal prof. Pengov, največje delo pa je opravil akademski slikar Matej Sternen, ki je kot mojster svoje stroke rešil slike in vrnil cerkvenemu svodu njegov nekdanski sijaj. Gornji del notranjščine je sedaj izdelan. Trdka Angela Molinarija dviga sedaj tla. Grobnice so zazidali in cerkev je čez in čez dobila trdno cementno plast, na katero pridejo položene nove kamnite plošče, ki jih dobavi kamnosek Vodnik iz Ljubljane. Tačas bodo očistili tudi vse lestence, restavrirali oltarje in izdelali razna manjša popravila. S popolno preureditvijo notranjščine bo cerkev na svoji zanimivosti silno pridobila. Že sedaj se ne manjka fotografov, ki jemljejo cele kopice posnetkov. Koru se obetajo nove orglje, ki so že naročene. Tako preurejeno svetišče bo dolgo vrsto let ustrezalo vsem zahtevam.

Največja hitrost

Angleški letalski poročnik Stainforth je preletel na tekmi za »Schneiderjev pokal« s svojim letalom 724 kilometrov in 50 metrov v 1 uri. S to hitrostjo je »potolkel« vse dosedanje hitrostne rekorde, kar so jih doslej dosegli s stroji ali brez njih. Vsako minuto je preletel 12 kilometrov in vsako sekundo 200 metrov, še 1. 1909. pa je dosegel francoski letalec Curtiss le hitrost 73 in pol kilometra na uro in takrat je občudoval ves svet to hitrost kot nekaj neverjetnega! Danes pa letajo »navadna« letala s hitrostjo 100—200 kilometrov na uro.

Že 1. 1925. pa je dosegel letalski poročnik Bettis hitrost 488 kilometrov na uro ali 135 metrov na sekundo. Dosegel je torej sedemkrat večjo hitrost kakor Curtiss. Tri leta kasneje je letel angleški letalec Orlebar že s hitrostjo 593 kilometrov na uro ali 10 kilometrov na minuto, na sekundo pa 151 metrov. Takrat so splošno mislili, da večje hitrosti ni mogoče doseči, in so upali, da more to hitrost prekositi le še zračni torpedo. Poročnik Stainforth pa je dosegel skoraj hitrost zvoka, ki se širi z brzino 330 metrov na sekundo.

S hitrostjo zvoka pa se da hitrost letala težko primerjati. Vsi pa vemo, s kakšno hitrostjo leti topovski izstreljek. Izstreljek iz težkega topa preleti n. pr. v prvi sekundi 170—270 metrov, iz navadnega topa pa 460—470 metrov. Ker pa je poročnik Stainforth dosegel hitrost 200 metrov na sekundo, lahko rečemo, da je letel, kakor bi ga »iz topa izstrelili«.

Čudi današnja mladina je nekaj vredna

Pri razdelitvi neke književne nagrade v Parizu so te dni posebno naglašali, da je dobil prvo nagrado 23-letni belgijski pisatelj Steemann; ta je bil 15 let star; neka deklica pa je dobila »pohvalno priznanje«, čeprav je stara šele 12 let. Če govorimo danes o kakih uspehih mladine, mislimo navadno le na sport; toda tudi duševno naša mladina ne zaostaja za svojimi predniki. Seveda ni vsa mladina enako nadarjena — to pa tudi nikoli ni bila.

Grški pesnik Evripides je spesnil svoje prve tragedije, ko je bil star 18 let. Načrt za svojo »Nebeško komedijo« je zamislil Dante, ko mu je bilo komaj 20 let. Petrarca pa je zlagal svoje prve pesmi kot 15-leten fantek. Slikar Rafael je dosegel svoje prve uspehe v svojem 21. letu.

Shakespeare je začel pisati svoje drame v svojem 22. letu, Lessing pa v 17. Svoje prve pesmi je zlagal Goethe, ko je bil star 14 let.

Modroslovec Aristotel je začel sestavljati svoj modroslovni sistem v svojem 18. letu, Kant pa je položil temelje svojim kritičnim študijam, ko je bil star 23 let.

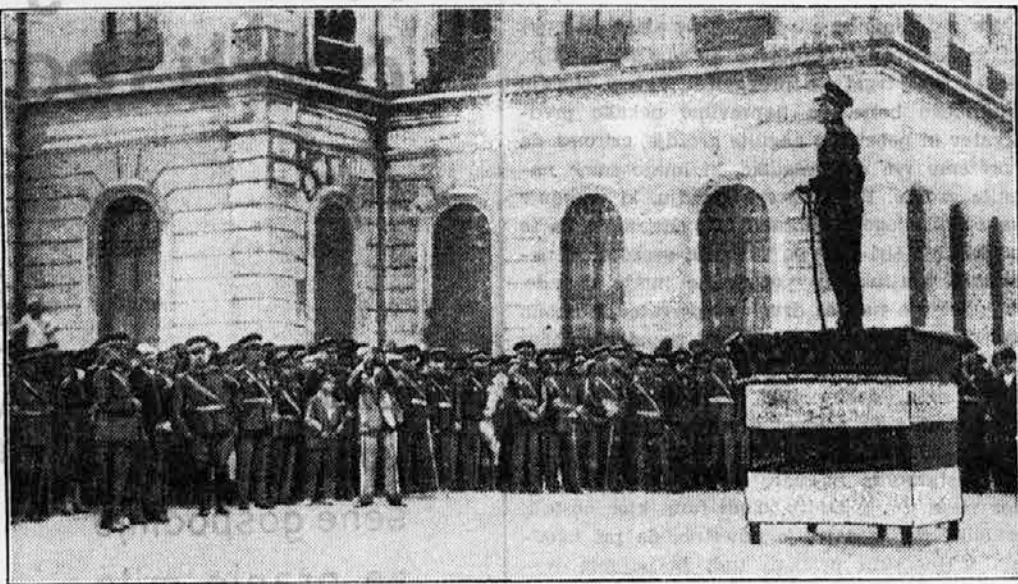
Pomen polarnih krajev

O velikem pomenu polarnih krajev za bodočnost piše zlasti z ozirom na zadnji let zrakoplova »Zeppelin« v te kraje francoski učejnik Viktor Forbin v časopisu »Toute la Terre« tako-le:

»Najnovejših ekspedicijskih v te puste kraje niso opremili zato, da bi tam lovili severne medvede, ampak zaradi proučevanja tamkajšnjih vremenskih prilik; te je namreč treba dobro poznati, preden bo mogoče organizirati preko teh krajev redno letalsko zvezo med Evropo in Severno Ameriko. Najkrajša pot med tema deloma sveta je namreč pot preko Grenlandije in Franklinovega otočja. Kedar bo ta pot odprta, bo zveza krajša. Druga dobra stran te zveze je dolžina dneva v teh krajih poleti. Kdor se bo namreč odpeljal jutraj iz Londona, Pariza ali iz Berlina, ta bo dosegel že zvečer cono polarnega svita in v tem svitu se bo peljal skoro do Montreala ali pa do Newyorka. En sam

pogled na globus nam prevdočuje važnost polarnih krajev za letalstvo: okoli tečaja leže najbolj obljubljeni deli zemlje in največja mesta

starega in novega sveta. Najkrajša zveza med temi svetovnimi središči pa se da vzpostaviti samo preko polarnih krajev.«

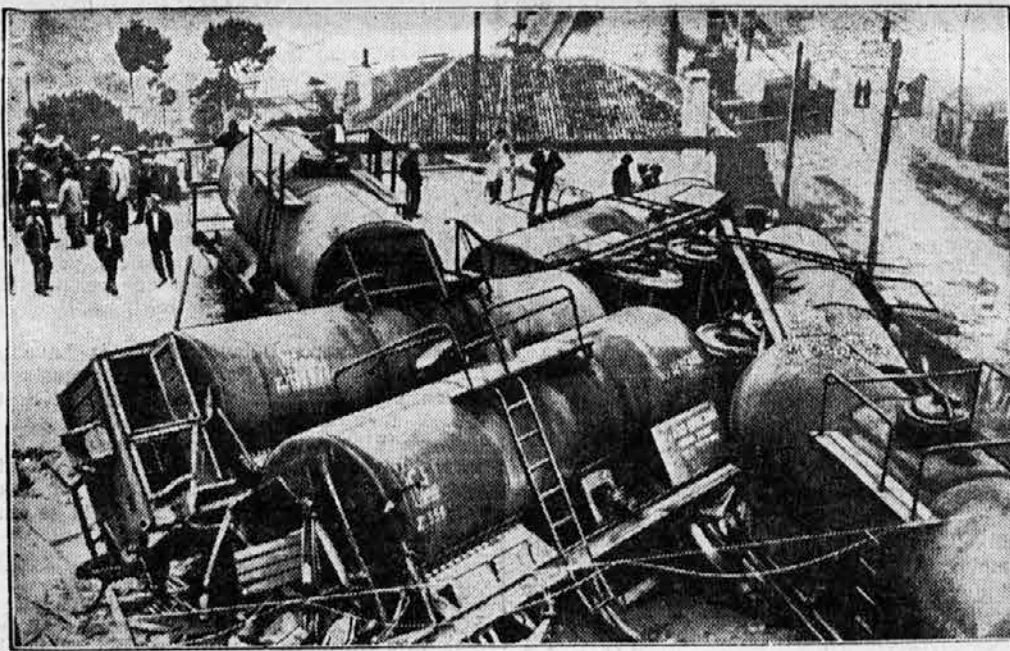
Proslava zmage Turčije.

Moderna Turčija slavi vsako leto 30. avgusta obletnico, odkar se je otrsela evropskega jerobstva. Pri tej priliki slave vedno tudi svojo zmago nad Grki, brez katere Turčija ne bi bila postala svobodna in neodvisna.

Avstrijci so premagali v nogometu Nemce.

Na sliki vidimo prizor iz tekme, ki so jo odigrali na dunajskem štadijonu.

Petrolejski vlak se je ponesrečil.

V mestu Constanza v Romuniji se je zaletel petrolejski vlak v »Kozla«. Vagoni so se zarili drug v drugega in se močno poškodovali.

»Gospod, dajte meni tudi britev, da se bom branil...«

Radio

Ljubljana, nedelja, 20. septembra. 9.30 Prenos cerkvene glasbe. 10.00 Versko predavanje. 10.30 Humek: Izdelovanje sadnega vina. 11.00 Salonski kvintet. 12.00 Čas, dnevne vesti, plošče. 15.30 Prof. Pengov: Nekaj važnih pripomb k reji srebrolake lisice. 16.00 Magistrov kvartet izpod Šmarne gore. 16.45 Thoma: »Lokalna železnica« (Sentiakovski gledališki oder). 20.00 Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu. 20.15 Važni govori z zadnjega zasedanja društva Narodov (Briand, Curtius, Titulescu, lord R. Cecil) — (prenos s tonfilmskega traku). 21.00 Koncert delavske godbe »Zarja«. 22.15 Poročila in časovna napoved. 22.35 Lahka glasba, izvaja Salonski kvintet. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Beograd, nedelja, 20. septembra. 9.00 Bogoslužje. 10.30 Plošče. 11.30 Ciganska glasba. 12.30 Opoldanski koncert. 13.30 Poročila. 16.00 Južno srbska ura. 17.00 Medicinsko predavanje. 17.30 Narodne pesmi. 18.00 Plošče. 19.30 Iz starega Beograda. 20.00 Narodne pesmi. 20.30 Pestra ura. 21.00 Radio orkester. 22.00 Poročila. 22.10 Plošče. 22.45 Prehod po Evropi.

Zagreb, nedelja, 20. septembra. 9.30 Dirka motornih koles. 12.00 Plošče. 13.00 Kuhinja. 17.00 Popoldanski koncert. 20.15 Kulturne in društvene vesti. 20.30 Radio orkester. 21.50 Dnevna in vremenska poročila. 22.00 Operetni večer.

Praga, nedelja, 20. septembra. 7.00 Prenos iz Karlovih varov. 9.00 Religiozna glasba. 11.00 Vojaški koncert. 12.05 Bratislava. 15.00 Zrakoplovstvo. 15.15 Plošče. 19.25 Prenos iz gledališča. 22.40 Prenos iz gledališča. 22.45 Češka glasba.

Ljubljana, ponedeljek, 21. septembra. 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.30 Plošče. 19.00 Prof. Pengov: Beljakovine v rastlinskih tvari. 19.30 Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu. 20.00 100-letnica Faradejevih odkritij. Sodeluje princ Valeski in veliki orkester BBC (prenos iz Londona). 22.15 Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Beograd, ponedeljek, 21. septembra. 11.35 Plošče. 12.45 Radio orkester. 13.30 Poročila. 15.30 Otroška ura. 16.00 Plošče. 17.30 Narodne melodije. 18.00 Prenos iz kavarne. 19.30 Francoska jezikovna ura. 20.00 Narodne pesmi. 20.30 Radio kvartet. 21.00 Komedija. 21.30 Poročila. 21.50 Radio orkester.

Zagreb, ponedeljek, 21. septembra. 12.20 Kuhinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 17.00 Popoldanski koncert. 18.30 Poročila. 19.30 Književna ura. 19.45 Kulturne in društvene vesti. 20.00 London. 22.15 Dnevne vesti in vreme. 22.30 Sprehod po Evropi.

Praga, ponedeljek, 21. septembra. 11.30 Plošče. 12.30 Moravska Ostrava. 13.05 Moravska Ostrava. 14.00 Industrija in trgovina. 14.10 Plošče. 14.30 Bratislava. 17.10 Mladinska ura. 17.20 Plošče. 19.20 Brno. 20.20 Prenos iz studija. 21.00 Solistni večer. 22.15 Moravska Ostrava.

Praga, torek, 22. septembra. 12.15 Plošče. 12.30 Brno. 13.05 Brno. 14.10 Plošče. 14.30 Radio orkester. 17.10 Mladinska ura. 17.20 Plošče. 19.20 Radio orkester. 20.30 Prenos iz Suiss Romande.

P. Ripson:

Marsove skrivnosti

(Roman.)

Slika, ki se mu je nudila, je bila nenavadna: v naslanjaču poleg omare je sedel silno star gospod, tako star, da si Robert niti predstavljati ni mogel, da so tako stari ljudje na svetu. Misli bi bil, da je mumija, ako ne bi bil imel silno živahnih, svetlih oči, ki so se prijazno blestele. Sicer je bil pa možak sama kost in koža. Lase je imel snežnobe in ni bil plešast, in pri prijaznem nasmehu, s katerim je sprejel Roberta, je ta videl, da ima ohranjene še vse zobe.

Robert je stopil k njemu in mu podal roko, ki jo je starec krepko stisnil. Robert ne bi bil mislil, da je toliko življenske sile v njem.

Starec je držal njegovo roko dolgo časa v svoji ter mu gledal v oči, nato pa je dejal:

— Torej sem le še imel srečo, da sem se zbudil in da sem še enkrat živel ter doživel največje, kar se mi je moglo pripetiti v mojem življenju. Toda o tem pozneje. Sedaj mi boš najprej povedal Ti, kdo si in kako si prišel z drugega sveta na mojega. Vzemi naslonjač in sedi tu meni nasproti in pripoveduj mi.

In Robert je primaknil naslonjač, sedel starcu nasproti in mu pripovedoval na dolgo in široko. To ni bilo lahko, kajti govoriti v popolnoma tujem jeziku, ki ga ni poprej nikoli govoril, mu je delalo velike težkoče. Ali s pomočjo starca, ki mu je vskočil, kjer mu je kakšen izraz

67

manjkal, je vendar povedal vse, kar je imel razložiti. Starec ga je verno poslušal, potem pa, ko je po večurnem pripovedovanju Robert končal, je odgovoril:

— Ti si mladenič mladeniškega rodu na mladeniški zvezdi. Jaz sem starec, poslednji svojega rodu na stari zvezdi, ki umira.

Spet je obmolknil, potem pa je počasi nadaljeval:

— Eno ti povem kar naprej, da se ne boš dalje skrbel: pohitel boš nazaj domov, kadar boš hotel. Mi imamo sredstva za to tu. Jaz pa bom umrl mirne smrti in ta zvezda bo ostala sama, zapuščena, nema.

Ko je hotel Robert nekaj ugovarjati, je dvignil starec roko in dejal:

— Le počasi, mladi brat, ne veš še vsega, toda kmalu bodo tvoje meglene misli jasne. Poslušaj Adamata, poslednjega iz rodu Tamadatov.

Tu je starec napravil globok požirek iz čaše, ki je stala na mizici poleg njega. Nato je nalil iz čaše tudi Robertu in ko je ta izpil pol kozarca, je občutil spet ono čudovito prijetno čustvo, ki ga je imel pri pitju sadnih sokov v svojem stolpu. Starec je nato začel pripovedovati in Robert ga je verno poslušal. Pripovedoval je pa nekako sledeče:

Rod Tamadatov je bival na Marsu od pamtiveka. Njih početna zgodovina je neznana. Najstarejša poročila segajo nazaj dobrih dvajsetisoč let. Od teh dvajsetisoč so delili prvih desetisoč v dva dela, dobo brez ognja in dobo z ognjem. Drugih desetisoč so imenovali dobo napredka, v njej je kasta učenjakov privedla narod na vrhunec civilizacije. V primeri z zemljo so bili mnogo tisoč let naprej, kar se tiče znanosti in tehnike. Tako na pri-

mer so rešili problem poleta med planeti in v vsemirje sploh. Že v davnih časih je odšel na zemljo, s katere je bil prišel Robert, učenjak, ki je vzel seboj zrna važnih rastlin, da bi se mogel na tuji zvezdi preživeti, med njimi zrna žita, to pa zato, ker so vedeli, da je pač mogoče pristati na tuji zvezdi, a nemogoče vrniti se.

Pri tem pripovedovanju starca se je Robert spomnil, kako mu je bil enkrat Trinavat pravil, da je bil pšenično zrno prinesel seboj neki jogi iz druge zvezde, ki je bil v pravadnih časih priletel na zemljo.

Tamadati so živeli mirno in srečno, zadnjih desetisoč let niso poznali niti zločinov, niti bolezni, kajti visoko stoječa zdravniška veda je znala bolezni popolnoma spraviti s sveta. Velikanske tehnične naprave so dajale ogromne količine energije in narodu ni bilo treba mnogo delati, baval se je pred vsem z iznajdbami, z umetnostjo in znanostjo. Priča temu so knjige, ki stoje še danes po knjižnicah. Število prebivalcev je bilo majhno, komaj pet milijonov, a v zadnjih tisočletjih se je neprestano manjšalo. Zaman so zdravniki proučevali propast svojega rodu, najti niso mogli nikakega vzroka. Otroci so postajali redkejši in redkejši. Nekaj časa se je število ljudi držalo na isti višini, ker so zdravniki iznašli jačalna sredstva, ki so podaljševala življenje do pet in šestkratno. Slednjič je pa vse šlo svojo naravno pot in neki dan se je znašlo zadnjih deset Tamadatov, starcev, samih na planetu. Umetno so si vzdržavali življenje skozi stoletja, toda eden za drugim se je bil naveličal samotarenja sredi velikih praznih mest in grobišč. In niso več zavživali jačalnih sredstev ter so tako drug za drugim umirali naravne smrti.